

*Bohoslužby 1. týždňa Veľkého pôstu v katedrálom chráme
sv. Cyrila a Metoda v Michalovciach*

*Veľký kajúcny kánon sv. Andreja Krétskeho v 1. týždni Veľkého pôstu
v chráme sv. Cyrila a Metoda v Bardejove*

Odkaz
sv. Cyrila
a Metoda

Mesačník Pravoslávnej cirkvi
na Slovensku

ЗАПОВІТ
св. Кирила
і Мефодія

Roč. LXVIII/2022 ISSN 0139-9012

03/2022

Sv. Liturgia v nedeľu Mýtnika a farizeja v kaplnke na zámku Zvolen

*Veľký kajúčny kánon sv. Andreja Krétskeho v 1. týždni Veľkého pôstu
v chráme Zosnutia Presvätej Bohorodičky v Nižnej Rybnici*

*Posvätenie sviečok na sviatok Stretnutia Isusa Christa
v chráme Vznesenia Isusa Christa v Slovinkách*

*Posvätenie sviečok na sviatok Stretnutia Isusa Christa
v chráme Vznesenia Isusa Christa v Snine*

Štvrtá nedeľa Pôstnej triódy (Syropustná) – O vyhnaní prarodičov z raja

Bratia a sestry!

Poslednou prípravnou nedeľou k svätému Veľkému pôstu je dnešná tzv. Syropustná nedeľa. V nej si pripomíname vyhnanie Adama a Evy z rajskej záhrady, vyhnanie od rajskej sladkej potraviny kvôli priestupku neposlušnosti – prestúpenia prikázania zdržanlivosti. Svätí otcovia ju takto ustanovili, aby sme si všetci uvedomili dôležitosť a prospešnosť telesnej zdržanlivosti, a, naopak, hnusobu neposlušnosti, lakomstva a labužníctva. Nemusíme to vzťahovať len na telesnú stránku človeka, t.j. na jedlo a podobne, ale aj na duchovnú stránku, kde pôst je proces oslobodzovania sa od akejkoľvek vášne a hriechu.

Jedna stichira z večernej hovori: „**Odězdy bohotkannyja sovlakóchsja okajannyj, Tvoje božestvennoje povelinije preslušáv Hóspodi, sovítom vrahá, i smokóvnym listvijem, i kóznymi rízami nýni oblekóchsja: potom bo usuždén bých chlíb trúdnij snísti: těr-nije že i bolčéc mńi prinestí, zemlá proklátá býst. No v poslídňaja líta voplotivysja ot Dívy, vozzváv mjá vvedí páki v ráj“** (Bohom utkaný odev som zoblíkol (ja) poškvrný, Tvoje božské prikázanie som neposlúchol, Hospodine, radou nepriateľa; listím figovníka a koženým odevom som sa teraz zaodel; bol som odsúdený na pot, chlieb námahy jest; zem bola prekliata, aby mi tńnie a bodláčie priniesla. No v poslednom čase vtelený z Panny vyzvi ma, uved' do raja späť!). Múdra cirkevná pieseň nám správne odhaľuje, čo a prečo sa to stalo Adamovi a aký pocit pokánia to v ňom vyvolalo. Prijmime to aj my za svoj stav, aby sme čas pôstu prešli dôstojne a pre nás prospešne.

A čo dnešné evanjeliové čítanie? Evanjelium podľa Matúša, z ktorého sa dnes číta, uvádza tieto Christove slová: „**6, 14 Lebo ak odpustíte ľuďom ich previnenia, odpustí vám i váš Otec nebeský. 15 Ale ak vy neodpustíte ľuďom ich previnenia, ani váš Otec nebeský neodpustí vám vaše previnenia. 16 Keď sa postíte, netvárite sa zachmúrene ako pokrytci. Predstierajú skormútenú tvár, aby ľudia videli, že sa postia. Veru, hovorím vám: Už majú svoju odplatu. 17 Ale keď sa ty postíš, pomaz si hlavu a umy svoju tvár, 18 aby nie ľudia videli, že sa postíš, ale tvoj Otec, ktorý je v skrytosti. A tvoj Otec, ktorý vidí v skrytosti, odplati ti zjavne. 19 Nezhromažďujte pre seba poklady na Zemi, kde (ich) moľ a hrdza ničia a kde sa zlodeji prekopávajú a kradnú. 20 Ale zhromažďujte pre seba poklady v nebi, kde (ich) ani moľ ani hrdza neničia a kde sa zlodeji neprekopávajú a nekradnú. 21 Lebo kde je váš poklad, tam bude i vaše srdce.“**

Čomu nás učí dnešné Evanjelium? V prvom rade o odpustení, ktoré by malo sprevádzať nielen čas pôstu, ale celý náš život. Bez chýb nie je nik... Odpustenie je pre nás často prvým krokom ku skutočnému pokániu. Potom Christos hovorí o pôste, aby sme ho neprežili pokrytecky, okázalo, nechválili sa ním. Niet horšieho prístupu k pôstu ako ten, aby sme seba ukázali ako akýsi vzor v postení, príklad, ktorý je napodobňovania hodný. Nik z nás sa nepostí tak, aby mohol byť inému vzorom! Preto pokorne a v tichosti, bez hluku a slávybažnosti prejdime dni pôstu, nastavme si takú mieru (s požehnaním duchovného), ktorú zvládneme bez ujmy, možno vyššiu než v uplynulom pôste, no takú, aby bol nám náš pôst na prospech telu i duši.

Bratia a sestry! Ako hovorí záver dnešného Evanjelia, zhromažďujme si poklady v nebi, aby aj naše srdce prebývalo tam! Pôst nás práve od pozemského oslobodzuje, dáva duši aj srdcu krídla, aby sme vyleteli na nebesia...

Christos posredi nas!

Protodiakon Ján Husár

O význame pôstu

Význam pôstu v živote kresťana spočíva v očisťovaní duše, potrebnom k dosahovaniu Božieho Kráľovstva v Christu. **Pôst neznamená len prijímanie pôstnej stravy**, aj keď to tiež je potrebné; a keď je to len trochu možné, je potrebné snažiť sa ho takto dodržiavať. Ale k pôstu patrí aj iná askéza – askéza duchovná, ktorú je potrebné uplatniť v pravej viere, láske, trpezlivosti, skromnosti, bez hnevu, v tlení všetkých náruživostí, v účasti na bohoslužbách a v modlitbe.

Aby nám pôst priniesol duchovný úžitok, kvôli ktorému je aj ustanovený, je potrebné obrátiť svoje vnútro, od pozemského k nebeskému a to práve skrze modlitbu a pôst. Snažíme sa čo najviac odbremeniť svoje srdce od hriechu, aby do neho, ako do svojho domu mohol vstúpiť Ten, ktorý neustále klope na dvere nášho srdca – náš Pán Isus Christos.

Keď sa človek vyberá na cestu, musí vedieť, kam ide. Tak je to aj s Veľkým pôstom. Veľký pôst je predovšetkým duchovnou cestou, ktorej cieľom je Pascha, „Sviatok sviatkov“. Je to príprava k „naplneniu Paschy, pravému Zjaveniu“. Preto musíme začať so snahou o pochovenie spojenia medzi Veľkým pôstom a Paschou, pretože ono odhaľuje niečo veľmi podstatné a rozhodujúce v našej kresťanskej viere a živote.

Svätý apoštol a evanjelista Matúš píše: „**Nie čo vchádza do úst, poškvŕňuje človeka, ale čo z úst vychádza, to poškvŕňuje človeka**“ (Mt 15,11). Sv. Ján Zlatoústý hovorí: „**Utíš vlny nerozumných vášní, odožen pomätenie spôsobené Istivými túžbami, zachráň koráb svojej duše a prejav veľkú skúsenosť. Tak sa staneš dobrým vládcom. A keď hovorím pôst, nemám na mysli to, čo robia mnohí ľudia, ale mám na mysli skutočný pôst. Nie len odriekanie si jedla, ale zdržanlivosť od hriechov**“. Aj v syropustnú stredú počujeme: „**Darmo sa raduješ, duša moja, že sa zdržiavaš od jedál, keď nie si očistená od vášní. Ak netúžiš po náprave, budeš klamárom v očiach Božích. Budeš sa podobať zlým diablom, ktorí nikdy nejedia. Ak naďalej zotrvaš v hriechu, tvoj pôst bude neužitočný. Preto sa neustále snaž tak, ako keby si stála pred ukrižovaným Spasiteľom, alebo ešte radšej sa snaž byť ukrižovanou s Ním, ktorý bol ukrižovaný kvôli tebe**“.

Pôst nevzdiali postiaci sa od hriechov, pokiaľ ho nekoná tak, ako je potrebné. Apoštol Pavol hovorí: „**Ani atlét nie je ovenčený, pokiaľ nesúťažá podľa pravidiel**“ (2 Tim 2, 5). Existuje nebezpečenstvo, že nás pôst vyčerpá a my tak stratíme veniec za našu snahu. Preto sa naučme, ako je potrebné postiť sa.

Farizej v Isusových podobenstvách sa postil, ale po pôste vyšiel z chrámu prázdny a bez plodov odriekania. Ninivčania sa postili a tak získali priazeň u Boha. Postili sa aj Židia a nielen že pôstom nič viac nezískali, ale, naopak, zblúdili a vzdialili sa Bohu. Preto tí, ktorí nevedia ako sa postiť, sú vo veľkom nebezpečenstve. Naučme sa teda pravidlám pôstu, aby sme nebežali bezcieľne, aby sme sa nesnažili udrieť vzduch a aby sme nezápasil s tieňmi.

Pôst je liek. Ale aj tento liek,

hoci je prospešný, sa mnohokrát stáva i neužitočným pre toho, kto ho užíva. Preto je nutné vedieť ako vhodný čas, kedy sa má liek užívať, odpovedajúce množstvo lieku a telesný stav, a taktiež kde a ako ho budeme užívať – klimatické podmienky, ročné obdobie, vhodnú diétu nemocného a mnohé ďalšie. Keď sa niečo z toho pozabudne, liek môže uškodiť,

miesto toho, aby pomohol. Keď je teda potrebné venovať takú veľkú pozornosť pri uzdravovaní tela, tak je potrebné venovať ešte omnoho väčšiu presnosť a pozornosť pri strážení duše a úsilíu o jej uzdravenie od zlých myšlienok.

Pôst je, ako už bolo povedané, **premena celého nášho života**. Pretože obeť, ktorú pôstom prinášame, nie je len odriekanie sa jedla, ale vzdialenie sa od hriechov. Ten, kto pôst obmedzuje len na zriekanie sa od jedla, v skutočnosti pôstom opovrhne a znižuje jeho pravý význam. Postíš sa? Ukáž svoj pôst svojimi skutkami. Akými skutkami? Keď vidíš chudobného, zmiluj sa nad ním. Keď stretneš nepriateľa, zmier sa s ním. Keď vidíš priateľa, ktorý má úspech, nezavid' mu. Keď zazrieš krásnu ženu na ceste, predíď ju.

Nepostí sa len ústami, ale nech sa postia aj oči, nohy, ruky a všetky údy tela. Nech sa postia ruky a zostávajú čisté od krádeže a ziskuchtivosti. Nech sa postia nohy a vyhýbajú sa cestám, ktoré vedú k hriechu. Nech sa postia oči od pohľadov na krásne tváre a skúmania cudzieho dobra...Nech sa postia aj tvoje uši a neprijímajú ohovárania a klebety. Nech sa postia aj tvoje ústa od slov hanebných a rúhavých.

Avšak svojim bratom, ktorí sa nemôžu postiť pre telesnú nemoc, ponúkajme, aby nestrácali duchovnú potravu, učme ich a predkladajte im to, čo učí svätá Cirkev. Povedzme im slová apoštolov: „**Ten, kto je, je na slávu Pána; a ten kto neje, neje na slávu Pána a ďakuje Bohu**“ (Rim 14, 6). Ten, kto sa postí, je vďačný Bohu, pretože má silu znášať únavu z pôstu, a ten, kto je, opäť je Bohu vďačný, pretože mu to vôbec neškodí pri spáse jeho duše, keď on sám sa o ňu snaží. Lebo Boh nás milujúci nám ukázal toľko spôsobov, ktoré ani nie je možné všetky uviesť, ktorými môžeme, keď chceme, mať účasť na Božom zjavení.

Zbavme sa teda akýmkoľvek spôsobom zhubnej vášne pôžitkárstva, aby sme získali tie zasľúbenia, ktoré nám boli prisľúbené v mene Pána nášho Isusa Christa i Boha Otca i Svätého Ducha. Prosme teda Hospodina, aby nám požehnal túto cestu pôstu a modlitby k svätej Pasche. Zo všetkých veľkopôstnych piesní a modlitieb je jedna krátka modlitba zvlášť vyčlenená ako veľkopôstna modlitba. Tradícia ju pripisuje jednému z veľkých učiteľov duchovného života – sv. Efrémovi Sýrskemu. Jej text znie takto:

**Pán a Vládca môjho života, nedaj mi ducha prázdnoty,
skľúčenosti, panovačnosti a prázdnovravnosti.**

**Daruj mi, svojmu služobníkovi, ducha čistoty,
pokory, trpezlivosti a lásky.**

**Ó, Pane, Kráľu! Daj, aby som videl svoje hriechy
a neodsudzoval svojho brata, lebo požehnaný si
na veky vekov. Amen.**

Prot. Peter Bzik

Použitá literatúra:

SCHMEMANN, A.: Veľký pôst, Prešov 1996, s. 27 – 40.

BAUDIŠOVÁ, J., PODRACKÁ, A.: Postní pokrm, Olomouc: Fontána 2003, s. 10 – 18.

Láska k Bohu

My vieme o jestvovaní duchovného sveta. Vieme, že jestvujú dobrí a zlí duchovia. No jestvuje Boh nekonečne prevyšujúci všetkých duchov všeobecne. Menom Christovým a Presvätej Bohorodičky, znamením križa my vyháname zlých duchov a modlitbou priťahujeme k sebe dobrých duchov, svetlých anjelov, nás ochraňujúcich a nám pomáhajúcich. **(Sv. Nikolaj Srbský)**

Koho um je priviazaný k akejkoľvek zemnej veci, ten Boha nemiluje. **(Sv. Maxim Vyznávač)**

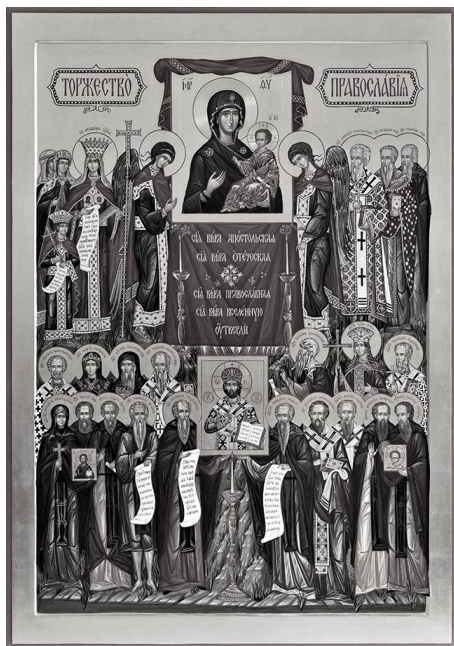

Synaxár prvej nedele pôstu – Nedele Pravoslávia

Prvá nedeľa Veľkého pôstu je nedeľou Pravoslávia, nedeľou jeho oslavy a pripomenutia víťazstva jedinej pravej správnej ortodoxnej (pravoslávnej) viery nad nesprávnymi a nespásonosnými učeniami – herézami. Hoci je to prvá nedeľa Veľkého pôstu a zdalo by sa, že by mala svojím obsahom pokračovať v pôstnom kajúcnom duchu, je i nie je tomu tak. V nedeľu Pravoslávia si totiž pripomíname nielen víťazstvo pravej viery, ale aj tých, ktorí pre jej ochranu a odovzdanie v čistote pre ďalšie generácie prišli mučenícky o svoj život, alebo sa nesmierne namáhali v slovných či písomných dišputách (dialógoch, konfrontáciách), alebo vlastným životom svetu ukázali, čo v skutočnosti Pravoslávie je.

Slovo synaxár je gréckeho pôvodu a v byzantskej epoche sa takto nazývali zbierky krátkych poučení o podstate cirkevných sviatkov a zo životopisov svätých, ktoré sa čítali počas bohoslužieb. Mali výsostne poučný charakter s cieľom priblížiť najmä historické okolnosti, osobitosti a význam sviatku či svätca. V súčasnej Pôstnej trióde sa nachádzajú synaxáre Nikifora Kallista a ich umiestnenie sa ustáľilo na utreni po kondaku po šiestej piesni kánona.

Čo nám teda hovorí synaxár tejto nedele? Už z nadpisu synaxára vyplýva, že ide o spomienku na definitívne obnovenie uctievanie svätých ikon, t.j. na víťazstvo nad ikonoboreckou herézou. Ide o udalosť z februára roku 843, kedy v Byzancii vládla cisárovná Teodora, jej maloletý syn Michal III. a patriarchom v Konštantínopole bol svätý vyznávač Metod. Než sa tak stalo, predchádzalo tomu obdobie vlády byzantského cisára Leva III. Sýrskeho (717–741). Ten síce zachránil Konštantínopol pred moslimskými Arabmi, no známejší je tým, že začal ostrý boj proti uctievaniu svätých ikon. S touto činnosťou cisára nesúhlasil vtedajší patriarcha German I., ktorého cisár vyhnal a na jeho miesto ustanovil Anastázia, ktorý s jeho ikonoborectvom súhlasil. Takto začal otvorený zápas proti úcte k ikonám i voči tým, ktorí ikony uctievali. Povrávalo sa, že nenávisť k ikonám cisárovi vstúpili Židia, ktorí mu čarami predpovedali zisk cisárskeho trónu. Po mrzkej smrti Leva na trón prichádza jeho syn Konštantín V. Kopronym (741–775), ešte horší prenasledovateľ uctievačov ikon. Keď zomiera, na trón prichádza jeho syn Lev IV. Chazar (775–780), ktorý už nebol k ikonám nepriateľsky naklonený a na konštantínopolskú katedru vrátil patriarchu – uctievača ikon. Po jeho smrti trón pripadá jeho manželke cisárovnej Irene a ich synovi Konštantínovi VI. Obaja, vedení patriarchom Tarasiom, zvolávajú VII. všeobecný snem (787) a Christova Cirkev opätovne prijíma (rozumej ako návrat k pôvodnej a správnej praxi) sväte ikony – nastáva prvé obnovenie uctievanie ikon. Keď Konštantín zomrel a neskôr aj jeho matka Irene, na trón sa dostáva bývalý minister financií Nikifor I. (802–811). I ďalší dvaja cisári boli k ikonám naklonení pozitívne, no keď sa na trón dostal cisár Lev V. Arménsky, začala

sa nové kruté prenasledovanie uctievačov ikon a ich ničenie – Christova Cirkev tak opäť prišla o svoju okrasu. To pokračovalo aj za panovania ďalších dvoch byzantských cisárov Michala II. a Teofila (829–842). Práve za Teofila bolo prenasledovaných mnoho svätých otcov za ich úctu voči svätým ikonám.

V roku 843 sa na byzantský trón dostáva cisár Michal III., no keďže je maloletý, vládnutia sa ujíma jeho matka cisárovná Teodora. Podľa svedectiev mala cisárovná sen, v ktorom videla Prečistú Bohorodičku s Bohomládencom na rukách a obkolesenú svätými anjelmi. V sne videla aj svojho muža Teofila, ktorý trpel kvôli svojmu ikonoboreckému presvedčeniu. Keď sa prebudila, hneď podišla s ikonou Bohorodičky k svojmu veľmi chorému manželovi a položila ju na neho, modliac sa k Nejslzať. Teofil sa pred svojou smrťou zmenil, vyznal, že uctievanie ikon je správne a keď mu

ich Teodora priniesla, sklonil sa a pobožkal ich. Zakrátko cisár Teofil zomiera.

Po smrti cisára Teofila na príkaz cisárovnej boli oslobodení všetci, ktorí boli vyhnaní či väznení pre svoju úctu k ikonám. Z patriarsieho prestola bol zvrhnutý ikonoborecký patriarcha Ján VII. Gramatik a na jeho miesto bol ustanovený Metod I., ktorý si predtým mnoho vytrpel, dokonca ho aj pochovali zaživa. Počas týchto udalostí dostal od Boha zjavenie jeden askéta na hore Olymp – Joannikij Veľký. Prišiel k nemu ďalší veľký askéta Arsakij a povedal mu: „Boh ma k tebe poslal, aby sme spolu šli do Nikomédie k prepodobnému mužovi Izaiášovi a dozvedeli sa od neho, čo je Bohu milé a pre Cirkev správne“. Keď teda prišli k Izaiášovi, dozvedeli sa, že sa blíži koniec prenasledovateľom ikon a že majú ísť k cisárovnej Teodore a patriarchovi Metodovi a povedať im, aby vyhnaní všetkých bezbožníkov a priniesli Bohu obeť vzdávajúc úctu vyobrazeniam Božej tváre a svätého Kríža. A tak sa pobrali do Konštantínopolu. Tam patriarchovi a ostatným oznámili všetko, čo mali. Potom sa patriarcha s Bohom vyvolenými pobral k cisárovnej, ktorá ich prijala pokorne, pretože bola naozaj zbožná a milovala Boha. Vybrala svoj medailón s vyobrazením Bohorodičky a pobožkala ho pred všetkými prítomnými so slovami: „Ten, kto sa týmto ikonám neklania a nebožká ich ako je správne, ale ctí ich ako modloslužobník, ako uctievač bôžikov, a neuctieva ich z lásky ako vyobrazenia prvobrazu, nech bude anátéma!“ Otcovia sa veľmi zaradovali, no ona ich ešte prosí o modlitbu za jej muža Teofila. Spočiatku odmietali, no keď videli vieru cisárovnej, obmäkčili sa. Patriarcha Metod zhromaždil do Veľkého Božieho chrámu (rozumej Agiu Sofiu) veriaci národ, duchovenstvo, biskupov a dostavil sa aj sám. Prítomní boli aj znamenití Christovi vojaci Joannikij, Arsakij i Navkratij z Olympu, učenici prepodobného Teodora Studitu, a mnohí ďalší. V chráme

začali celonočné modlitby za Teofila, modlili sa jedným duchom so slzami a horlivosťou. Toto všetko sa dialo počas prvého týždňa Veľkého pôstu a prítomná na modlitbách bola aj samotná cisárovná. Kvôli veľkej námahe a vyčerpaniu cisárovná v piatok nadráanom zaspala. I zazdalo sa jej, že stojí pri stĺpe kríža a vidí hučiaci dav ľudí, ktorí nesú rôzne mučiace nástroje. Medzi ľuďmi spoznala svojho muža Teofila, spútaného, a tak sa vybrala za nimi. Keď došli k Medenej bráne, videla tam nejakého Muža, ktorý sedel pred ikonou Christa a pred ktorého postavili aj jej muža Teofila. Cisárovná sa sklonila k jeho nohám a prosila ho kvôli cisárovi. A on hneď ako otvoril ústa povedal: „Veľká je tvoja viera, žena. Vedz, že kvôli tvojej viere a slzám, a tiež kvôli prosbám a modlitbám mojich služobníkov a kňazov, dávam odpustenie tvojmu mužovi Teofilovi.“ Tým, čo ho priviedli povedal: „Rozviažte ho a dajte ho jeho žene“. Cisárovná ho teda vzala a odchádzajúc, veselila sa a radovala. Tu jej sen skončil.

Počas konania modlitieb za cisára vzal patriarcha Metod pergamen a napísal na neho mená všetkých cisárov – heretikov, zapísal tam aj meno Teofila a položil ho pod svätý prestol. No počas piatku i on vidí anjela ako vchádza do chrámu a ten mu povedal: „Boli vypočuté

tvoje modlitby, biskup, a cisárovi Teofilovi bolo odpustené, viac sa s tým neobracaj k Bohu!“ Patriarcha si chcel overiť, či jeho videnie bolo pravé, zišiel zo svojho miesta a vzal svoj pergamen. Keď ho rozvinul, zistil, že Boh úplne vymazal meno Teofila zo zoznamu. Cisárovná sa preto veľmi zaradovala a dala príkaz zhromaždiť do Veľkého chrámu národ s krížmi a svätými

ikonami, aby chrám dostal opäť svoju okrasu a aby sa všetci dozvedeli o novom zázraku.

Zakrátko sa do chrámu zhromaždil všetok ľud, prišla aj cisárovná so svojim synom. Vykonali litiju a potom slávnostný sprievod so svätými ikonami, krížmi a Evanjeliom, a pritom spievajúc „Hospodi pomiluj!“ Po návrate do chrámu poslúžili Božskú Liturgiu a po jej ukončení vyvolení bohobojní muži pozdvihujú sväté ikony, vymenúvajú všetkých zbožných a správne vyznávajúcich, a, naopak, anatemizujú všetkých, ktorí sa protivili uctievaniu svätých ikon. Od toho času bolo svätými vyznávačmi ustanovené oslavovať tento sviatok každoročne, aby sme už nikdy viac neupadli do tejto bezbožnosti (ikonoborectva). Nemenň obraz Otca, modlitbami Tvojich vyznávačov, zmiluj sa nad nami! Amen.

Prvá nedeľa Veľkého pôstu, nedeľa Pravoslavia. Nedeľa všetkých nás. Nedeľa, v ktorej my všetci môžeme načerpať nové odhodlanie a silu zachovať presne tú istú vieru, akú nám odovzdali svätí bratia Cyril a Metod, akú nám odovzdávali ďalší pastieri Cirkvi a ich nasledovníci, tú vieru, akú nám odovzdali naši dedovia, babky, otcovia a matky. Môžeme sa tak aj my všetci zaradiť do zástupu svätých vyznávačov Pravoslavia, za ktorých sa budú modliť budúce generácie pravoslávnych veriacich v deň Nedele svätého Pravoslavia.

Protodiakon Ján Husár

O stretnutí Isusa Christa s Filipom a Natanaelom

Z Božej milosti vstúpili sme do sv. Štyridsiatnice, ktorá pre nás pravoslávnych kresťanov predstavuje obdobie pôstu a pokánia, kedy sa viac ako inokedy zamýšľame nad sebou, nad svojím životom, kedy hlboko nazeráme do nášho vnútra a odhaľujeme svoje chyby a poklesky, svoje hriechy a previnenia, kedy skúmame, ako hovorí apoštol Pavel, svoje dielo (Gal 6, 4) a obzvlášť svoju vieru, ktorej cieľom je spasenie našich duší (2 Kor 13, 15; 1 Pt 1, 9).

Preto nie náhodou naša sv. Cirkev, majúc neustále na zreteli blaho a spásu svojich duchovných detí, v 1. nedeľu Veľkého pôstu – v nedeľu Pravoslávia – predkladá nám evanjeliové čítanie o stretnutí Isusa Christa s Filipom a Natanaelom, budúcimi apoštolmi, ktorí sa po tomto stretnutí natolko duchovne obnovili a prerodili, že uveriac v Christa Spasiteľa, v plnosti sa oddali do Jeho služieb – šíreniu slovom i svojím životom blahej evanjeliovej zvesti medzi svojimi rodákmi.

Udalosť, ktorú nám popisuje sv. apoštol a evanjelista Ján (Jn 1, 43-51), stala sa na tretí deň po navrátení sa Isusa Christa z púšte, kde sa vzdiali po svojom krste v Jordáne a kde zotrval 40 dní. Isus Christos mal v úmysle prejsť zo zajordánskej krajiny, kde sa v tom čase nachádzal, do Galiley. Galileou sa vtedy nazývala nevelká krajina, ležiaca na sever od Judey proti toku rieky Jordánu na jeho pravej strane. V Galilei žili

tiež Židia z pokolenia Zabulonovho a Neftalimovho (dvaja z dvanástich synov Jakubových), avšak bolo medzi nimi aj veľa pohanov, teda takých ľudí, ktorí nepatrili k židovskému národu a nevyznávali jeho vieru. Praví Židia ich nenazývali inak ako Galilejcami, považujúc ich podľa vzdelanosti na nižších od seba. Z Galiley ani neočakávali nič dobré (6, 52). A zatiaľ v Galilei, v nevelkom mestečku Nazaret, žila Prečistá Matka Isusova s rodinou spravodlivého Jozefa; tu takmer celý svoj život prežil aj sám Spasiteľ (do svojich tridsiatich rokov). Preto nie je div, že je často nazývaný Galilejcom (Lk 24, 6-7). Galilea bola pre Neho rodnou krajinou. Práve do tejto krajiny mal namierené Isus Christos po tom, ako vyšiel z Judey. Tu spozoroval jedného človeka menom Filip a povedal mu: „Nasleduj ma!“ (v. 43), čo znamenalo: buď mojim učeníkom, mojim apoštolom. Pôvodom bol Filip z mesta Betsaidy, z mesta, z ktorého pochádzali Ondrej a Peter, prví Christovi apoštoli, ktorých si vyvolil v predvečer toho dňa (Jn 1, 39- 43), kedy ich vyzval, aby Ho nasledovali. Po tomto stretnutí s Christom stretol sa Filip s iným svojím známym – Natanaelom a povedal mu: „**Našli sme Toho, o ktorom písal Mojžiš v Zákone i proroci, Isusa, Jozefovho syna z Nazareta**“ (v. 45). Natanael mu na to odpovedal: „**Či z Nazareta môže byť niečo dobrého?**“ (v. 46).

Nazaret bol mestom galilejským, pritom však medzi mestami galilejskými jedným z biednych, zaostalých. Preto sa nemáme čo diviť, že odpoveď Natanaela vyznela dosť pesimisticky. Teda ak od celej Galiley nemožno očakávať nič dobré, tým menej od takého biedneho mestečka, akým bol Nazaret. Aby Filip rozptýlil prejavenu pochybnosť Natanaela, povedal mu: „**Pod'a uvidíš!**“ (v. 46), t. j. pod' so mnou a uvidíš, presvedč sa sám, že hovorím pravdu. **„Ako víťazoslávne znejú tieto slová: Pod'a uvidíš! Jednoducho pod'a uvidíš, Natanael; ja ti to nemôžem dokázať, no Jeho prítomnosť dokáže tebe všetko. Ja ti nemôžem odpovedať ani na túto, ani na iné otázky; no samotná Jeho prítomnosť je odpoveďou, ktorej nemôžeš odporovať. Jednoducho pod' so mnou tam, kde je On, „pod'a uvidíš!“ Natanael súhlasil a šiel s Filipom“** (sv. Nikolaj Srbský).

Medzitým sám Spasiteľ spozoroval, že Natanael ide k Nemu a povedal o ňom: „**Hľa, pravý Izraelita, v ktorom nieta lesti!**“ (v. 47). Izraelitami boli nazývaní všetci Židia a to podľa svojho praotca patriarchu Jakuba, syna Izákovho a vnuka Abrahámovho. Patriarcha Jakub po zvláštnej udalosti vo svojom živote bol samým Bohom pomenovaný Izrael (1 Mjz 32, 25-29). Jakub alebo Izrael bol človekom spravodlivým a preto, ak Christos nazval Natanaela pravým Izraelitom, vyslovil pravdu, alebo lepšie povedané, vydal jasné svedectvo o tom, že on nielen podľa mena patrí k pokoleniu Izraela, ale aj podľa spôsobu života. „**Avšak, ukazujúc na Natanaela ako na pravého Izraelitu, hovorí už spomínaný sv. Nikolaj Srbský, Christos súčasne podčiarkuje aj zarmucujúci fakt, ako málo ostalo pravých Izraelitov. Preto aj sám Hospodin, slovné vysloviac radosť, volá: Hľa, pravý Izraelita! Hľa, jeden pravý Izraelita medzi mnohými domnelými! Hľa, jeden Izraelita nielen podľa mena, ale aj podľa ducha!**“

Natanael ostal prekvapený, keď počul od samého Christa takýto verný posudok o sebe, od toho Christa, ktorého predtým nepoznal a ktorý aj podľa jeho úsudku nemohol ani poznať a preto mimovoľne sa Ho opýtal: „**Odkiaľ ma poznáš?**“ (v. 48). Na to mu Isus odpovedal: „**Skôr ako ťa Filip zavola, videl som ťa, keď si bol pod figovníkom**“ (v. 48). Týmito slovami Christa bol Natanael ešte viac ohromený. Predsa nebolo možné, aby ho Christos videl na takúto vzdialenosť, aká bola medzi nimi a to buď preto, že bol veľmi ďaleko, alebo preto, že husté konáre a husté lístie tohto stromu, pod ktorým sa Natanael schoval pred silným slnečným jasom, dokonale ho ukryvali pred zrakom mnohých, no obzvlášť pred tými ľuďmi, ktorí prechádzali pomimo samotného stromu. A povedať to Christu nemohol nikto, pretože pod figovníkom bol sám, bez spoločníka, bez svedka. Tu Natanael pochopil, že Filip hovoril pravdu. Obyčajný, prostý človek nemohol vedieť o ňom to, čo vedel Christos. Keď Natanael uznal svoju chybu, keď priamo a otvorene sa k nej priznal, s rozhodnosťou priamej a čestnej duše zvolal: „**Rabbi, Ty si Boží Syn, Ty si kráľ Izraela!**“ (v. 49).

Po tomto úprimnom a priamom priznaní sa Natanaela k omylu a po otvorenom vyznaní Isusa za Syna Božieho a Mesiáša, ktorého predpovedali proroci, Christos mu povedal: „**Ked' som ti povedal, že som ťa videl pod figovníkom, veríš? Uvidíš väčšie veci ako tieto**“ (v. 30). Aké veci? „**Veru, veru, vám hovorím, uvidíte nebo otvorené a anjelov Božích vystupovať a zostupovať na Syna človeka**“ (v. 31). Sv. Nikolaj Srbský, objasňujúc tieto slová, hovorí: „**Hospodin obracia sa týmito slovami k Natanaelovi, no toto zaslúbenie**

vzťahuje sa na všetkých, lebo je povedané: Veru, veru, vám hovorím. A to, že toto zaslúbenie bude určite naplnené, osobitne silne je jeho zdôraznenie: Veru, veru... A koľko raz až do dnešných dní napĺňali sa tieto slová Hospodina nášho Isusa Christa o otvorenom nebi a anjeloch vystupujúcich a zostupujúcich! Hospo-

din aj zostúpil na Zem, aby zjavil ľuďom otvorené nebo. Do Christovho príchodu iba malý počet prorokov a svätých Božích bolo hodných vidieť otvorené nebo; no po ňom celé vojská upierajúce svoje oči na nebo vznášali sa predvídajúcim zrakom do nebeskej výšiny a stretávali sa s nebeskými anjelskými mocnosťami. Nebo je vždy otvorené pre ľudí; no ľudia sú zatvorení pre nebo, lebo „hľadia a nevidia, počúvajú a nepočujú ani nerozumejú“ (Mt 13, 13)... A čo znamená nebo otvorené, ak nie prítomnosť živého Boha a Jeho nespočetné vojská? A čo znamená prítomnosť Boha, ak nie strach a úžas pre nečistých a hriešnych, no život a radosť pre čistých a spravodlivých“.

Majúc pred sebou nasledovateľské vzory v osobe sv. apoštolov Filipa a Natanaela ako úprimných a pravých vyznávačov Christa Spasiteľa a celého Jeho spasiteľného poslania, budeme, podľa apoštola Pavla, skúmať, či stojíme vo viere (2 Kor 13, 5) a budeme to dokazovať svojimi bohumilými skutkami. Aby naša viera v Boha bola pevná, náš život milý Bohu, je nevyhnutné z našej strany hľadať cesty a všetky dostupné prostriedky k nášmu živému spoločenstvu s Cirkvou. Nám od Boha darovaný čas nášho pozemského života využívať k duchovnej obnove alebo prerodu nášho myslenia a v duchu slov apoštola Pavla: „Nepripodobňujte sa tomuto svetu, ale premeňte sa obnovením mysle, aby ste rozsudzovali, čo je vôľa Božia, totiž, čo je dobré, milé a dokonalé“ (Rim 12, 2). Budeme sa obnovovať „zo dňa na deň“ (2 Kor 4, 16), neustále duchovne rásť a „budovať telo Christovo, až všetci dospejeme k jednote vo viere a poznaní Božieho Syna, v muža dospelého, k miere veku plnosti Christovej..., aby sme, verní pravde, v láske rástli v každom ohľade v Toho, ktorý je Hlava, v Christa“ (Ef 4, 12-13). Ved’ „preto sa unívame a zápasíme, lebo máme nádej v živom Bohu, ktorý je Spasiteľom všetkých ľudí, najmä veriacich“ (1 Tim 4, 10). Preto s pokorným srdcom skloňme sa pred našim Spasiteľom a prosme: „Hospodi Isuse Christe, Syne Božij, pomiluj i spasi nas hriešnych! Tebe podobajet slava, so Otcem i Svjatym Duchom – Trojice Jedinosuščnoj i Nerazdelnoj, nyini i prisno, vo vse vremena i vo viki vikov. Amiň“.

Prot. Peter Kormaník

Arcibiskup solúnsky sv. Gregor Palama **(K tematike 2. nedele Veľkého pôstu)**

Svätiteľ Gregor Palama, arcibiskup solúnsky, sa narodil v r. 1296 v Malej Ázii. V dobe tureckého útoku utiekla jeho rodina do Konštantínopolu a našla útočisko na dvore cisára Andronika II. Paleológa (1282-1328). Otec Gregora sa stal významným hodnostárom imperátora, ale skoro zomrel a sám cisár Andronik sa podieľal na výchove a vzdelaní chlapca. Pretože Gregor oplýval výbornými schopnosťami a usilovnosťou, nerobilo mu vôbec problém osvojiť si všetky predmety, ktoré patrili k výučbe vyššieho vzdelania stredoveku. Cisár chcel, aby sa mladík venoval štátnickému povolaniu, ale Gregor sotva dosiahol vek 20 rokov, odobral sa na Svätú Horu Athos, čo sa stalo v r. 1316 (podľa iných v r. 1318) a stal sa poslušníkom (novicom) v monastieri Vatoped, kde pod vedením starca ctihodného Nikodýma Vatopedského prijal mníšsky podstrih a vstúpil na cestu askézy.

Po smrti starca Nikodýma viedol mních Gregor svoj modlitbový zápas pod vedením starca Nikifora a po jeho smrti sa odobral do Lavry sv. Athanázia. V r. 1321 však v túžbe po vyšších stupňoch duchovnej dokonalosti presťahoval sa do malého pustovníckeho obydlija Glossia, kde si osvojil sústredenú vnútornú modlitbu, ktorá bola postupne rozpracovaná, počínajúc veľkými pustovníkmi 4. storočia Evagriom Pontským a ct. Makáriom Egyptským. V 11. storočí v diele sv. Simeona Nového Teológa boli podrobne osvetlené vonkajšie modlitbové formy vnútorného duchovného diela a túto modlitbu si osvojili aj athoskí askéti. Takéto vykonávanie modlitby, ktoré si vyžaduje samotu a mlčanie, dostalo názov „hesychasmus“ (z gr. isychia - pokoj, mlčanie) a tí, ktorí ho praktizovali, boli nazvaní hesychasti. Sv. Gregor Palama dosiahol plného preniknutia duchom hesychazmu a prijal ho ako svoj spôsob života. V r. 1326 sa pre hrozbu tureckého prepadu odobral spolu s bratmi do Solúnu (Tessaloník) a tu bol aj vysvätený za kňaza. Palama navštevoval aj bohoslovecké zhromaždenia mestskej vzdelanej mládeže Konštantínopolu, ktorým predsedal budúci patriarcha Izidor. V r. 1331 sa opäť vzdialil na Athos a usadil sa v samote v skite sv. Sávu neďaleko Lávy ct. Athanasia. V r. 1333 bol vymenovaný za igumena monastiera Esfygmen na severe Svätej Hory Athos. V r. 1336 sa znova vrátil zo skitu sv. Sávu, kde sa začal zaoberať teologickými prácami, ktorým sa potom venoval až do konca svojho života. Medzitým v 30. rokoch 14. storočia dozreli v živote východnej Cirkvi udalosti, ktoré postavili sv. Gregora do radu najvýznamnejších svetových apológétov Pravoslávia a preslávili ho ako učiteľa hesychazmu.

Približne v r. 1330 prišiel z Kalábrie do Konštantínopolu učený mních Varlaám. Bol to autor traktátov o astronómii a logike, bystrý a veľmi inteligentný rečník. Dali mu katedru na univerzite v hlavom meste, kde začal prednášať a vysvetľovať diela Dionýzia Are-

opagitu a apofatickú teológiu, ktorá bola uznávaná rovnako vo východnej aj západnej Cirkvi. Skoro prišiel Varlaám na Athos, kde sa zoznámil s princípmi duchovného života hesychastov. Na základe dogmy o nepoznatelnosti Božej podstaty vyhlásil Varlaám vnútorné duchovné dielo mysle hesychastov za omyl a za herézu. Mnísi nemôžu poznať svojou skúsenosťou Boha, pretože Božia podstata je nepoznatelná a Boh mimo svojej podstaty nepôsobí (toto tvrdenie prijal od zakladateľa scholastickej západnej teológie Tomáša Akvinského) a verejne zosmiešňoval hesychastov.

Na žiadosť athoských mníchov vystúpil Gregor najprv so slovným dohováraním Varlaámovi. Keď však videl bezvýslednosť týchto pokusov, vyložil svoje teologické argumenty aj písomne v diele „Triády na obranu svätých hesychastov“ (1338). V r. 1340

zostavili athoskí askéti za účasti sv. Gregora písomnú odpoveď na Varlaámove výpady tzv. „Svätohorský tomos“. Na sneme v r. 1341 v chráme Božej Múdrosti sa konal spor sv. Gregora Palamu s Varlaámom o podstate „táboorského svetla“ pri Preobrazení Isusa Christa. 27. mája 1341 snem prijal argumenty sv. Gregora Palamu, ktoré hovorili, že Boh, ktorý je síce podľa svojej podstaty neprístupný, sám seba zjavuje skrze svoje Božské Energie, ktorými sa obracia a komunikuje so svetom a ktoré sú tak dostupné vnímaniu človeka, rovnako ako svetlo na hore Tábor (keď sa Christos pred svojimi učeníkmi preobrazil). Tieto Energie však nie sú stvorené a nie sú dostupné telesným zmyslom, ale vnútornému duchovnému videniu.

Varlaámove učenie bolo odsúdené ako heréza a on sám bol vystavený anathéme (cirkevnej kľatbe, vylúčeniu zo spoločenstva Cirkvi) a tak sa vrátil naspäť do Kalábie.

Ale spory s varlaámitmi neboli ani zďaleka ukončené. Medzi nich patrila Varlaámov učeník-bulharský mních Akindin a patriarcha Ján XIV. Kaleka a k nim sa prikláňal aj cisár Andronik III. Paleológ. Akindin vystúpil s radom traktátov, v ktorých vyhlasoval, že Gregor a athoskí mnísi zavinili zmätok v Cirkvi. Sv. Gregor napísal podrobné vyvrátenie Akindinových záverov. Avšak patriarcha Ján XIV. vylúčil v r. 1344 Gregora Palamu z Cirkvi a uvrhol ho do žalára, kde bol 3 roky. V r. 1347, keď Jána XIV. na patriaršom tróne vystriedal Izidor, bol sv. Gregor Palama prepustený z väzenia na slobodu, ba bol povýšený na solúnskeho arcibiskupa. V r. 1351 cirkevný snem vo Vlacherne rehabilitoval Gregora Palamu a dosvedčil pravosť Palamovho učenia. Pri jednej z jeho ciest do Konštantínopolu padla byzantská galéra, na ktorej cestoval, do rúk Turkov a sv. Gregora predali do otroctva, počas ktorého aj zomrel 14. novembra 1359. Za svätého bol vyhlásený 9 rokov po smrti v r. 1368 na

Konštantínopolskom sneme za patriarchu Filothea, ktorý následne spísal jeho životopis ako aj bohoslužobné hymny na jeho počesť. Bola zavrhnutá heréza západných teológov - nasledovníkov Tomáša Akvinského (ktorého latinská cirkev vyhlásila dokonca za otca cirkvi). Tomáš Akvinský tvrdil, že Boh sa v stvorenstve prejavuje len svojou bytnosťou (teda podstatou) a že mimo svoju bytnosť Boh nepôsobí. Sv. Gregor Palama však rozlišuje v Bohu Božiu bytnosť (podstatu, ktorá je nedostupná plnému ľudskému pochopeniu a poznaniu ani zmyslovému, ani rozumovému), triádu Božských Hypostáz (Osôb: Otec, Syn, Duch Svätý)) a Božskú Energiu. Podľa sv. Gregora Palamu je práve táto Božska Energia oným Táborským svetlom, ktoré videli apoštoli pri Preobrazení Isusa Christa. Takto vysvetlil tajuplnosť života vo Sv. Trojici a zároveň Jej pôsobenie vo stvorenom svete cez Božské Energie. Tieto pochádzajú od všetkých troch Božských hypostáz a v ničom nerozdeľujú jednotu Božskej bytnosti, pretože Boh navonok koná ako jedno Božstvo! Aj pri spomínanom Preobrazení bola účastná celá Svätá Trojica: Otcov hlas z neba, žiarivý oblak ako prejav Sv. Ducha a preobrazený Syn. Takto sv. Gregor Palama ukázal aj názorne na možné spojenie medzi Bohom Trojicou a človekom, ktorý stojí na vrchole pyramídy Božieho stvorenstva! Bez existencie a pôsobenia týchto Božských Energií, ktorým sa Božstvo prejavuje navonok vo stvorenom svete, by bola takáto komunikácia nepredstaviteľná.

V máji až júni 1351 boli zvolané dva snemy, ktoré odsúdili jeho protivníkov a vyhlásili Palamu za „obrancu zbožnosti“. Na prvom z nich bolo potvrdené učenie o jednote Božej a rozdiel medzi Božou bytnosťou (súcnosťou, podstatou) a nestvorenými energiami. Na druhom sneme bolo prijatých šesť dogmatických definícií so zodpovedajúcimi šiestimi anathémami, ktoré boli hneď po sneme zahrnuté do Synodiku Pravoslávia.

Svätý Gregor Palama bol zaradený medzi otcov Pravoslávnej cirkvi po boku takých svätcov – teológov, ako boli napríklad sv. Atanáž Veľký, sv. Cyril Jeruzalemský, sv. Vasilij Veľký, sv. Gregor Teológ, sv. Ján Zlatouсты a ostatní otcovia Cirkvi a preto, ako obrancovi pravého pravoslávneho teologického učenia voči latinskej scholastickej teológii Tomáša Akvinského, sa mu dostalo takej zvláštnej pocty, že je mu venovaná druhá nedeľa Veľkého pôstu, hneď po nedeli víťazstva sv. Pravoslávia ako druhé víťazstvo teologického učenia sv. Pravoslávia!

-SHB-

O POMINUTEĽNEJ SLÁVE

Keď ty, činiac akýkoľvek dobrý skutok, myslíš, že ho treba ukázať ľuďom a hľadáš, koho by si urobil divákom tohto skutku, usiluješ sa byť viditeľným, vtedy si spomeň, že teba vidí Boh a vyhladiš v sebe každé podobné želanie; odpútaj sa od zeme a upriam svoj zrak na nebeskú scénu. Ľudia, hoci aj pochvália, potom budú hanobiť, budú závidieť, budú škodiť; a aj keď to neurobia, neprinesú nijaký úžitok tomu, koho chvália, No Boh nie je taký; naopak, On sa teší, chváliac naše skutky. **(Sv. Ján Zlatouсты)**

Boh stvoril človeka nie iba preto, aby bol živou bytosťou, živočíchom, ale aj preto, aby rozumom prenikol do hĺbky tajomstiev a srdcom vzniesol sa na Božie výšiny. **(Sv. Justín Popovič)**

„Krestu Tvojemu poklaňajemsja, Vladyko..“

Drahí bratia a sestry.

Tretia nedeľa Veľkého pôstu patrí pokloneniu čestnému a životodárnemu krížu Hospodínovmu. Kríž, ktorý vynášame do stredu chrámu, nám má v prvom rade ozrejmiť a pripomenúť, čo pre nás Christos za zopár týždňov vykoná. **„Jako ovča na zakolenie vedesja, i jako ahnec neporočen, priamo strihúščaha jeho bezhlásen, táko neotverzajet úst svojích“**... Tieto slová kňaz slúžiaci Liturgiu vyslovuje pri proskomídií, a tieto slová nám aj ukazujú, s akou nesmiernou láskou a pokorou znášal Christos všetko to utrpenie a bolesť v čase svojich veľkých utrpení za nás, za našu spásu. Taktiež tieto slová by nám mali byť akýmsi pokynom celej našej prípravy a cesty, ktorú každoročne my, celé spoločenstvo pravoslávnych kresťanov podstupujeme, aby sme najväčší sviatok v roku, **„prázdnikov prázdnik“**, Vzkriesenie Isusa Christa, mohli dôstojne osláviť. Mali by sme sa zamyslieť, že koľko vecí sa nám zdá nefér? Každý nám krivdí? Ľutujeme sami seba, a nemyslíme na blížneho. V tomto veľkopôstnom období je asi najdôležitejšie stále si pripomínať tieto slová, aby sme vedeli ako máme niesť svoj kríž, niesť bez reptania a sústavného seba ľutovania, niesť ho ako Christos, v láske, tichosti a pokore.

Ďalej nám tento Christov kríž pripomína Jeho slová: **„Kto chce ísť za mnou, nech zaprie samého seba, vezme svoj kríž a nasleduje ma“** (Mk 8, 34). Čo znamená zavrhnúť sám seba? Znamená to zavrhnúť na seba nie len to zlé, ale aj to, čo sa nám zdá dobré. Tak svoje hriechy, ako aj svoje spravodlivé skutky, svoje vášne, aj svoje zásluhy. Krásnym príkladom je pre nás márnratný syn z Isusovho

podobstva, ktorý pri svojom návrate otcovi k nohám položil nie len svoje hriechy, ale aj svoju pýchu. Ľutuje svoj priestupok a zároveň sa zrieka aj svojho synovského postavenia v otcovom dome. Aj keď mu už otcova láska dávno odpustila, ale aby sa odpustenie mohlo dokončiť, musel syn prísť s pokáním.

A tento návrat k otcovi znamená ukrižovať sám seba, samozrejme, nie telesne, ale duchovne. Nech sú ukrižované naše hriechy a chvály. To nám, drahí bratia a sestry, pripomína tento kríž

ležiaci uprostred chrámu. Každý kto sa na neho pri bohoslužbách zahľadí, nech chápe, že tento križ je určený práve jemu a nikomu inému.

Starec Ján Krestjankin dodáva: „**Každý človek musí na svojej životnej ceste vziať na seba práve ten svoj križ. Križov je veľa, ale iba ten môj lieči moje rany, iba ten môj mi bude k spásu a iba ten svoj ponesiem s Božou pomocou, pretože mi ho aj sám Pán Boh dal. Veľkej chyby sa dopúšťa ten, kto si vyberá križ podľa svojho vlastného záujmu, podľa svojej vôle, ktorá by mala byť ako prvá pribitá na križ sebazaprenia. Takáto askéza, ktorá je konaná podľa svojej vôle, je vyrábaním vlastného križa. A odmietanie Pánovho križa a nesenie takéhoto „križa“ vždy končí veľkým pádom“.**

Možno sa nám tento Kristus odkaz javí veľmi náročný a aj samotné slovo askéza v nás vyvoláva čosi, čo poznáme len zo života svätých a povedzme si pravdu, veľmi nás táto ich cesta neláka. Ale skúsme sa na askézu pozrieť aj trochu inak. Každý z nás si vie predstaviť fungujúcu rodinu. (Rodina je malým spoločenstvom ľudí, ktorí ak chcú mať medzi sebou dobré

vzťahy, musia sa dobrovoľne podriadiť určitým pravidlám.) V rodine sú veci spoločné. Rodičom a súrodencom nerobí problém podeliť sa so všetkým navzájom. Nie je tu miesto pre pýchu, pretváрку a pokrytectvo, pretože sú si vedomí svojich chýb a prijímajú sa navzájom takí, akí sú. Ak sa v rodine vyskytne nepokoj, trápi to všetkých a spoločne hľadajú riešenie pre znovunas-tolenie pokoja.

Či sa nedá povedať, že členovia rodiny sa dokážu obetovať pre šťastie toho druhého a pre šťastie celej rodiny? A práve v tom aj spočíva podstata kresťanskej askézy. Ibaže tá srdce kresťana rozširuje na rodinu, ktorej hlavou je náš nebeský Otec a detmi všetci ľudia Zeme. Askéza je prostriedok ako ukázať lásku Bohu, ale aj všetkým bratom a sestrám. Askéza učí zriekať sa pre vyšší cieľ a pre dobro druhých. Askéza učí odpúšťať a prijímať sa navzájom. Askéza učí hľadať viacero možností a ciest ako nastoliť pokoj v tejto Božej rodine.

Každý krok, ktorý urobíme na poli osobnej askézy z lásky k Bohu a k blížnemu, je jednou z tehličiek potrebných pre vybudovanie novej civilizácie, civilizácie lásky.

Amiň. Christos posredi nás!

Jerej Viktor Čabiňak

O TRPEZLIVOSTI

Voz pre Božie kráľovstvo – trpezlivosť. (Sv. Teofan Zatvorník)

Blahžený ten, kto získal trpezlivosť, pretože v trpezlivosti je nádej. (Sv. Efrém Sýrsky)

Štvrtá nedeľa Veľkého pôstu – prepodobného Jána Lestvičníka

Kedže spomienka na svätého Jána Lestvičníka (žil v 6. – 7. storočí) pripadá na 30. marca juliánskeho kalendára (12. 4. občianskeho), čo je vždy veľkopôstne obdobie a kvôli veľkej obľúbenosti tohto výnimočného svätca, autora „Lestvice“ – Nebeského rebríka, ktorým môže každý veriaci duchovne vystúpiť do výšin svätého a cnostného života už tu na Zemi, bolo neskoršími otcami Cirkvi ustanovené pripomínať si jeho pamiatku vždy vo štvrtú nedeľu Veľkého pôstu.

Nie je to nič náhodné, pretože svätý Ján prežil svoj život na Sinaji vo veľmi prísnej askéze – strohým pôstom a neprestajnou modlitbou oslavoval trojjediného Boha. A tak sa nám dnes dáva nielen ako príklad či vzor, no najmä ako povzbudenie do ďalších dní pôstu. Každý veriaci človek totiž môže, podobne ako on, skrotiť svoje vášne, spútať svoje hriechy a vierou, modlitbou a pôstom prežiť svoj pozemský život.

Svätý Ján Lestvičník nám v spomínanom diele Lestvica hovorí aj o význame skutočného pokánia, ako jedinej cesty zmierenia sa s Bohom. Pokánie je podľa svätého Jána obnovením krstu, zmluva s Bohom o našom novom živote. Presne tak... po skutočnom pokání nasleduje iný, nový život, bez hriechu, z ktorého sme učinili pokánie.

Pokánie, pokračuje svätý Ján, je nemysliteľné bez pokory, netuží po telesnej rozkoši, pokáním odsudzuješ sám seba, neodsudzuješ iných, pokánie je dcérou nádeje a zavrnutím beznádeje. V našom prostredí bol vydaný český preklad Lestvice a tak sa toto dielo stalo prístupným pre mnohých (Ióannés Klimakos – Nebeský žebřík, Pavel Mervart 2015).

Spomenul som, že každý veriaci človek môže, podobne ako sv. Ján, skrotiť svoje vášne, spútať svoje hriechy a vierou, modlitbou a pôstom prežiť svoj pozemský život. Viera, modlitba a pôst totiž vystupujú ako dôležité „zbrane“ proti diablu v slovách dnešného Evanjelia (Marek 9, 17-31). Píše sa v ňom o uzdravení veľmi chorého človeka – posadnutého syna, ktorého otec si veľmi želal jeho uzdravenie. Apoštoli však chorého nemohli uzdraviť a tak sa otec obracia s prosbou priamo k Isusovi. Vyzerá to tak, že chlapec trpí epileptickými záchvatmi, avšak ich pôvodcom podľa slov Písma je zlý duch, ktorý ho schvátil a o ktorom Christos povedal, že je duchom nemým a hluchým – t.j. spôsoboval okrem záchvatov chlapcovi aj nemotu a hluchotu. Prečo apoštoli nemohli chorého uzdraviť? Istotne verili, zjavne veril aj otec, ktorý ešte prosil aj o pomoc v jeho nevere – čím ukázal, že svoju vieru nepokladá za dostatočnú. A naozaj, Christos ich vieru (otca aj apoštolov) označil ako „vieru“ neveriaceho pokolenia. Nakoniec však, po

uzdravení chorého mládenca, Isus spresnil, prečo ho apoštoli nemohli uzdraviť – k svojej, hoci malej, viere mali pridať modlitbu a pôst.

Bratia a sestry! Nech viera, modlitba a pôst sprevádzajú náš život, lebo len nimi môžeme zdolávať nástrahy diabla v tomto svete. Ak k nim pridáme aj skutočné pokánie, bude tým najlepším kormidlom do prístavu nebeského Kráľovstva.

Christos posredi nas!

Protodiakon Ján Husár

Prepodobná Mária Egypťská (K tematike 5. nedele Veľkého pôstu)

Narodila sa okolo roku 344 v Egypte a zomrela 1. apríla 421 v Júdskej púšti v Izraeli. Životopis Márie Egypťskej sa začína životom mnícha Zosimu, ktorému vďačíme za to, že o nej vôbec máme nejaké správy. Tento mních žil už od svojho detstva v palestínskom monastieri v okolí Cezarey Palestínskej. Zosima si o sebe myslel, že je najdokonalejší v duchovnom živote spomedzi ľudí a v sebe sa pýtal: „Nájde sa v ďalekej púšti svätý muž, ktorý by ma prevýšil v tom, čo ja už som dosiahol v duchovnej rozumnosti a v činoch? Vari sa mám ešte namáhať ďalej?“ Bola to vlastne lenivosť spojená s pýchou, matkou všetkých hriechov. Ale snaha o duchovnú zmenu je potrebná neustále, lebo spomedzi nás ľudí nie je dokonale spravodlivý ani jeden človek (Rim 3, 10)! Tak to aj povedal anjel Zosimovi, keď sa mu zjavil, že je niekto pokornejší a na vyššej duchovnej výške ako on napriek všetkej jeho snahe! A tak sa Zosima na pokyn anjela vydáva na cestu a prichádza do Jordánskeho monastiera. Boh mu chce ukázať jeho hriech - pýchu domýšľavosti, chce mu ukázať to, že je ešte niekto spravodlivejší pred Bohom. Je to práve Mária Egypťská, ktorú jej veľká ľútosť nad hriechom privádza k nesmiernej pokore pred Bohom.

Z tohto monastiera Zosima prešiel cez rieku Jordán a po púšti putoval 20 dní. Tam stretol Máriu a prosil ju o požehnanie (mysliac si, že je to nejaký mních pustovník z púšte). Ale Mária zároveň požiadala o požehnanie jeho. Nakoniec, po veľkom zdráhaní, ho požehnala aj ona. Žena sa začala modliť a pritom sa vznášala (levitovala) nad zemou. Starec sa zľakol či nevidí príznak, ale ona ho uistovala, že je iba obyčajná hriešna žena. A tak mu porozprávala svoj život.

Mária bola Egypťankou a v detstve a ranej mladosti bola pohankou. Ako 12 - ročná opustila rodičov a odišla do vtedajšieho hlavného mesta Egypta - Alexandrie. Tam sa dala na dráhu užívania si sexuálnych „radovánok“ a takto žila asi do svojich tridsiatich rokov. Mária však nerobila prostitútku pre zisk peňazí, aj keď žila v biede. Svoju „prostitúciu“ vykonávala bezplatne, lebo si myslela, že celý zmysel života spočíva v uspokojení jej telesnej žiadosti. Dnes by sme možno povedali, že asi bola na ňom závislá a trpela nymfomániou. Žijúc takýmto životom sa pridala ku istej skupine pútnikov do Jeruzalema na sviatok „Vozdviženia čestnaho i životvorjaščaho Kresta (Povyšenia svätého Kríža). Ale ku kresťanským pútnikom sa nepridala kvôli tomuto sviatku, ale preto, aby zvädzala na hriech mladých ľudí a vyskúšala pevnosť kresťanských zásad mladých putujúcich mužov. Mária tak bola nástrojom hriechu

v rukách satana, ktorý si ňou získaval mnoho ľudských duší. Ale Hospodin aj tento hriešny úmysel dokázal obrátiť na dobré. Keď všetci ľudia vchádzali do chrámu, aby sa poklonili životodárnemu drevu Kríža, chcela vojsť aj ona. Išla spolu s ostatnými, no keď už chcela prekročiť prah chrámu, zrazu nemohla. Bránila jej v tom nejaká neviditeľná sila. Myslela si, že je to jej ženská slabosť, pre ktorú nemôže sa pretlačiť cez dav ľudí a vstúpiť do chrámu, ale ani po viacerých pokusoch sa jej to nepodarilo. Chrám ju akoby nechcel prijať pre jej hriechy. Mária bola vysilená a vyčerpaná, a tak odišla a postavila sa do rohu chrámových schodov. A vtedy jej Boh dal veľkú milosť a svetlo poznania. Vnukol jej poznanie, že sú to práve jej hriechy, ktoré jej bránia vstúpiť do chrámu, ku sv. Krížu. Vtedy s plačom a v pokání sa bila do prs pred ikonou Presvätej Bohorodičky a s plačom sa modlila tak, ako bola pochytila modlitby od spoluputujúcich kresťanov. Vo svojej modlitbe sľúbila, že ak bude môcť vidieť presväté drevo Kríža, zriekne sa sveta a pôjde tam, kam jej Hospodin prikáže. Takto sa vybrala Mária ku sv. Krížu a tak ako ostatní už teraz aj ona bez námahy vošla dnu, padla na tvár a modlila sa. Vrátila sa k ikone Bohorodičky a tam počula hlas, ktorý jej hovoril: „**Ak prejdeš za Jordán, nájdeš tam blažený pokoj.**“ Tak vlastne Mária prišla k Bohu cez Presvätú Bohorodičku, lebo práve ona, Matka Božia, je cestou vedúcou k Bohu. Kúpila si tri chleby za peniaze, ktoré jej daroval istý človek, vyspovedala sa, prijala krst a myropomazanie v chráme sv. Jána Krstiteľa a pevne si predsavzala skončiť s hriešnym životom. Opusteným člnom sa preplavila za Jordán do púšte. Na púšti sa postila a modlila, ako to robil Isus Christos počas 40 dní. V tichu, v pokoji, modlitbe a odlúčení od tohto sveta môže každý úprimne hľadajúci nájsť Boha. Bola tam 47 rokov, teda keď ju stretol stariec Zosima, mala asi 77 rokov. Keď prešla za Jordán, mala len 2 a pol chleba, ktoré jej vydržali 17 rokov a potom sa živila korenkami. Šaty, ktoré mala na sebe, sa jej dávno roztrhali, boli to len visiace handry.

Počas života na púšti ju mnohokrát prenasledovali nečisté myšlienky a dennodenne zvädzala boj so sexuálnymi pokušeniami predošlého života. No stále mala pred očami sľub, ktorý dala Bohorodičke a s pomocou Božej Matky a Isusa Christa zvíťazila v boji so svojou vášňou!

Mária často v rozhovore so Zosimom citovala Sväté Písmo (knihy Mojžiša, Jába, Žalmy a pod.), aj keď nevedela čítať a vôbec nepoznala Sväté Písmo. Hospodin totiž dáva svoju

múdrost pokorným a svojich slabých a ponížených povyšuje. Mala ešte mnoho iných darov od Boha, napríklad dar predvídavosti. Poznala totiž starca Zosimu, jeho mníšsky a kňazský stav, aj keď predtým o ňom nikdy nepočula a ani ho nepoznala. Žila úplne mimo sveta a predsa vedela, kedy je Pascha a presne deň, kedy sa má so Zosimom stretnúť.

Zosima odišiel potom späť do monastiera a nikomu o tom nehovoril, lebo jej dal sľub. Na druhý rok na Zelený štvrtok vzal so sebou tzv. „Zapasné Dary“ (Eucharistia pre kresťanov v nebezpečenstve smrti), ako ho poprosila svätá žena a prišiel k Jordánu. Ona prišla na druhú stranu. Nad Jordánom urobila rukou znak kríža a prešla po vode podobne ako keď kráčal po vode Isus Christos. Rozišli sa, Zosima do monastiera a Mária do púšte.

Na ďalší rok Zosima prišiel na to isté miesto, ako jej to sľúbil a tam ju uvidel ležať mŕtvu. Slzami jej umyl nohy a pochoval ju (lev mu vykopal jamu). Najprv ju nechcel pochovať, myslel si, že je toho nehodný, ale potom pri jej hlave uvidel napísané: „Pochovaj, otcé Zosima, na tomto mieste telo pokornej Márie, modlí sa za mňa zosnulú v prvý deň mesiaca apríla, v noci spasiteľných utrpení Christových, po prijatí svätej Tajomnej večere“. Potom sa vrátil starec Zosima do monastiera a vyrozprával všetko bratom. Tak sa jej pamiatka v Pravoslávnej cirkvi ustanovila na 1. apríla a ako vzor pokánia na 5. pôstnu nedeľu.

-SHB-

Slovo na sviatok Zvestovania Bohorodičke

Drahí bratia a sestry v Christu!

„Jéze ot víka tájinstvo otkryvajetsja dnés, i Sýn Bóžij Sýn čelovíc byvájjet“ (Tajomstvo, ktoré je od večnosti, sa dnes zjavuje a Syn Boží sa stáva synom človeka).

Keď nadišiel čas predpovedaný prorokom Danielom a keď Boh uznal za vhodné naplniť svoje prisľúbenie dané vyhnanému Adamovi a prorokom, ktorý, ako sa píše v bohoslužobných textoch, **„solhájsja drévle Adam, i Bóh vozželij býti, ne býst: Čelovík byvájjet Bóh, da bóha Adáma sodilajet (oklamal sa Adam, túžiac stať sa Bohom, nestal sa: no Boh sa stáva človekom, aby Adama urobil bohom).**

Náš ľudský rod nemohol spasiť človek, ktorý rovnako potreboval záchranu. Po páde našich prarodičov neexistoval nijaký spôsob ako sa zbaviť hriechu a vyhnúť sa večnej smrti. Aj keď našim praotcom boli na zmiernenie bolesti posielaní lekári v podobe prorokov, oni sami sa zmožili len na poukázanie na choroby. Samotní proroci, keď videli, že choroba prevyšuje ich schopnosti, vyzývali k nebeskému Lekárovi hovoriac: **„Hospodin, nakloň nebesia a zostúp“**, alebo **„Prebud' svoju moc a prid' nás zachrániť“**.

A tak v tento sviatočný deň prichádza plnosť času. K nám, biednym ľuďom, k nám zotročeným hriechmi prichádza jednorodený Syn Boží - večné Slovo, ktorým je stvorené všetko viditeľné a neviditeľné. Boh sa k nám znížil natolko, že prijal naše telo, stal sa nám vo všetkom podobný okrem hriechu, a to nie iba na chvíľu, na nejaký okamih, ale na celú večnosť. Aby nás mohol zachrániť z otroctva hriechu, tak ako to výstižne opisujú svätí otcovia v bohoslužobných textoch na tento sviatok, **„vosprijem chúdešje“, prijímúc horšie**, teda naše telo, **„podast mi lučšeje“, dal nám to lepšie**, čiže obnovenie a zbožštenie.

Príčinou tohto nevysloviteľného Božieho poníženia k nám sú naše hriechy. Jedine tým, že sa všemohúci Boh takto znížil k nám, svojím vlastným príkladom nás vyliečil z pýchy a všetkých ďalších hriechov a učí nás pokore, poslušnosti a každej cnosti.

Uvedomujeme si, akú nevysloviteľnú blahú zvesť nám dnes prináša archanjel Gabriel? Predstavme si napríklad ľudí, ktorí sú roky sužovaní vojnou, keď k nim príde spojenec a povie im, že ich prišli vyslobodiť a vojna sa končí. Akú pocítia vtedy nesmiernu radosť...? Akú pocítia radosť, aj keď stále vedia, že nebezpečenstvo na nich neustále číha, že polia ostali aj naďalej zamínované a prísť do cieľa vôbec nebude ľahké. No napriek tomu sa nesmierne tešia.

Dnes aj nám archanjel Gabriel hovorí, že spasenie je už na dosah ruky. Tak ako hovorí Presvätej Bohorodičke: „**Radujsa, Blahodatnaja!**“ Aj my sa radujme, lebo práve v osobe Bohorodičky celé ľudstvo hovorí Bohu: „**Príd nás zachrániť!**“ Aj my dnes radostne zvolajme: „**Radujsa, Blahodatnaja!**“ Lebo tak ako prvá žena Eva padla do hriechu aj napriek tomu, že žila vo svetlom raji, naproti tomu Bohorodička prvá zvíťazila nad všetkými pokušeniami, aj napriek tomu, že žila vo svete, ktorý sa stále viac vzdaloval od Boha. Lebo tak ako prvá žena Eva spôsobila priepasť medzi Bohom a človekom, tak teraz je pre nás Presväta Bohorodička mostom cez túto priepasť. Tak ako prvým plodom Evy na Zemi bol bratovrah Kain, tu Prečistá Bohorodička rodí Vysloboditeľa z temnôt hriechu a smrti. Tak ako od neposlušnosti a hrdosti zahynul Starý Zákon, tu sa poslušnosťou Bohorodičky pre nás buduje nový svet.

Aj my sa dnes radujme, lebo tento sviatok je pre nás „**hlavizna nášeho spasenia!**“ (*počiatok našej spásy*). No o to viac skúmajme naše srdcia, bratia a sestry! Žime čo najviac spravodlivo a sväto, cnostne a čisto, aby sme teraz, keď je naša spása tak na dosah, ako nikdy predtým, neboli odsúdení, no blahoslavení pre večný život. Amiň!

Jerej Milan Petrisko

CIEL ŽIVOTA ČLOVEKA

Život má cieľ; aj slová, aj skutky majú sa riadiť kormidlom rozumu. (Sv. Vasilij Velký)

Neznáma história hlavy sv. Jána Krstiteľa alebo aj Štvrté nájdenie čestnej hlavy?

Čestná hlava svätého Jána Krstiteľa bola po jeho mučeníckej smrti dôstojne zachránená sv. myronosicou Joannou, manželkou sluhu Herodesovho paláca, a uložená do zeme na neznámom mieste na Olivovej hore v Jeruzaleme.

Zo Života svätých vieme, že Božou milosťou bola hlava svätého Jána Krstiteľa trikrát zázračne nájdená a s veľkou úctou uchovávaná v sýrskej Emese a potom v Konštantínopole, krátko počas ikonoborectva bola schovaná v arménskom meste Komani, kde zomrel aj sv. Ján Zlatoústý.

Prvé a Druhé nájdenie čestnej hlavy sa slávi v Pravoslávnej cirkvi vždy vo Veľkom pôste alebo tesne pred jeho začiatkom a to 24. februára podľa juliánskeho kalendára. Súvisí s prenesením hlavy do Emesy, o čom podrobne píše sv. Dimitrij Rostovský. Nakoľko to je veľká radosť pre Cirkev, v tento deň sa zmieriňuje prísny pôst a je predpísaná aj sv. Liturgia vopred posvätných darov.

Tretie nájdenie čestnej hlavy je pamiatkou na prenesenie hlavy z Komani do Carihradu v r. 787. Slávi sa 25. mája. V Konštantínopole bola s veľkou úctou chránená a pútnikmi navštevovaná až do roku 1204, kedy križiaci barbarsky vyrabovali hlavné mesto kresťanskej Rímskej ríše. Ešte v r.1200 o poklonení sa hlave podal svedectvo pútnik Antonij z Ruska.

No a tu sa začína písať novodobá história tejto vzácnnej hlavy najväčšieho človeka, ktorý sa narodil zo ženy - svätého Jána Krstiteľa a Predchodcu, ako ho nazval samotný Spasiteľ Isus Christos.

Podľa histórie západnej cirkvi istý kanonik Vallon de Sarton z Pikardie našiel v rozvalinách kniežacieho paláca striebornú nádobu s časťou hlavy pod sklom. Všetko bolo zabalené v plášti. Na nádobe bol grécky nápis potvrdzujúci, že strieborný kivot obsahuje čestnú hlavu svätého proroka Jána Krstiteľa. V roku 1206 ju priniesol do mesta Amien v Pikardii na severe Francúzska.

17. decembra 1206 čestnú hlavu slávnostne privítal biskup Richard Gerberoi so sprievodom veriacich kresťanov pri bráne mesta. Tá bola neskôr uložená v novopostavenom Sobore Presvätej Bohorodice - Notre Dame v Amien, v jednej z najväčších gotických stavieb

sveta. Mesto sa stalo významným pútnickým centrom, ktoré navštívili aj francúzski králi. V roku 1264 Ľudovít IX. zvaný Svätý, potom jeho syn Filip zvaný Smelý, neskôr Karol VI., Karol VII., ktorí prispeli na okrášlenie svätých moščí. V roku 1604 rímsky pápež Kliment VIII poprosil u kanonikov Amienu časť moščí sv. Jána pre Predtečenský chrám v Ríme (Basilica di San Giovanni in Laterano).

Počas Veľkej Francúzskej revolúcie v roku 1789 a nasledujúcich rokoch došlo k veľkému prenasledovaniu kresťanstva a dochádzalo aj k rabovaniu kláštorov, chrámov a k zneuctovaniu svätých moščí alebo ich konfiškácii vládnu revolučnou mocou a ukladaním do štátnych depozitov. Kivot so svätou hlavou sa nachádzal v katedrále do roku 1793, kedy si ju vyžiadali predstavitelia Konventu. Oni vzali z kivotu všetky drahocennosti a hlavu prikázali pochovať do zeme na cintoríne. No vôľa revolučnej vlády nebola splnená. Po ich odchode starosta mesta Lui-Alexander Lekuv sa tajne vrátil do riznice a pod hrozbou smrti vzal moščí k sebe domov. Takýmto spôsobom bola svätá hlava zachránená. Po niekoľkých rokoch ju bývalý starosta mesta predal abbatovi Ložonovi. Po ukončení revolučného teroru bola svätá hlava Jána Krstiteľa vrátená v roku 1816 späť do katedrály v Amien, kde spočíva do dnešného dňa.

Tu končí súčasná história čestnej hlavy svätého Jána Krstiteľa. Žiaľ, malo veriacich kresťanov sa utieka k pomoci tohto veľkého svätca - sviatnika Božej blahodate, prvého mučeníka za Christa podľa blahodate. Mnoho pravoslávnych kresťanov cestuje do Francúzska, a ani si neuvedomujú, aké množstvo svätých moščí chráni Francúzska krajina, a to napriek revolučnému besneniu, akým prešla.

Je pre nás radosťou, že v poslednom čase prichádza stále viac pravoslávnych pútnikov do Amien a vďaka pôsobeniu Korsunského pútnického centra sa pri svätej hlave slúžia nielen molebny a akafisty, ale už aj pravoslávne sväté Liturgie.

o. Maxim Massalitin (r. 2004)

Zdroj: pravoslavie.ru

Doslov prekladateľa: Časť moščí z čestnej hlavy svätého Jána Krstiteľa sa nachádza aj na Sv. Hore Atos v monastieri Dionisia, odkiaľ boli oddelené aj do našej milovanej Ladomirovej, kde sú uložené v prekrásnej ikone čestnej hlavy od ikonopisca protojereja Miroslava Pirchaly. Do Ladomirovej, bývalého monastiera prep. Jána Počajevského, smeruje pravidelne od roku 1991 v septembri na sviatok Usikovenija hlavy svätého Jána Krstiteľa Mládežnícka púť zo Stropkova.

Preložil a skrátil **prot. Jakub Jacečko**

MEDZI NEBOM A ZEMOU (VIII.)

„O svyšnem miri i spaseniji duš našich, Hospodu pomolimsja“ (Za pokoj z výsosti a spásu našich duší, k Pánovi sa pomodlíme). Táto prosba sa delí na dve časti. Prvá časť sa týka pokoja, ktorý vychádza od nášho nebeského Otca a druhá časť sa týka spásy našich duší. Za pokoj z výsosti (neba); skutočne existuje nebeský pokoj a jeho počiatkom je Boh. Tento pokoj, o ktorom zvestovali anjeli v noci, keď sa narodil Christos: **„Sláva na výsostiach Bohu a na zemi pokoj, v ľuďoch (Božie) zalúbenie“** (Lk 2, 14). Tento pokoj dal Christos svojim učeníkom: **„Pokoj vám zanechávam svoj pokoj vám dávam“** (Jn 14, 27). Christov pokoj je zvláštny stav blahodate vo vnútri človeka. Je to prosba k Bohu, aby nám zoslal nebeský pokoj, ten blahodatný a radostný pocit, ktorý prichádza po odpustení našich hriechov. V Cirkvi je nám daný Christov pokoj ako je nám dané pomazanie Svätého Ducha.

Blažený otec Charalamp zomrel v roku 1964 ako igumen monastiera svätého Dionýsia na Svätej Hore Atos. Keď raz dostal otázku, v čom sa odlišuje pokoj Christa od pozemského pokoja, odpovedal: „Existuje ohromný rozdiel medzi pozemským pokojom a pokojom, ktorý dáva Boh. Keď som sa modlil pri okne svojej kélie, pocítil som niečo, čo nikto nedokáže vysvetliť. Počas modlitby som zrazu počul zvláštny zvuk. Moje vonkajšie pocity boli preč a otvoril sa v mojom srdci nevysvetliteľný pokoj. Nemohol som sa pohnúť. Neuveriteľná sladkosť, spokojnosť a vnútorný pokoj, ktorý sa nedá ani opísať! Pocítil som Raj vo svojom vnútri. Tento stav trval asi hodinu a potom sa pomaly vytratil. Keď tento neuveriteľný, veľký a neopísateľný pokoj odo mňa odišiel, zaplakal som a zakričal: „Čo to bolo? Čo to bolo? Bože môj, hovoril som. Bol to ten pokoj, ktorý si Ty dal svojim apoštolom - **„svoj pokoj vám dávam“**.“

Inak prijímajú slová Cirkvi o pokoji ľudia, ktorí žijú v hriechu a rozvrate, ktorí hľadajú vonkajší pokoj bez strachu, nebezpečenstva, hladu, nešťastia, vojny. Oni chcú žiť bez Boha, bez Cirkvi, bez Tajín, bez Evanjelia, bez Božích zákonov. Chcú svet bez pravidiel a zákazov. Chcú svet, ktorý je naplnený materializmom a telesnými potešeniami. Takýto svet však nechce Boh, nie je to tento pokoj, o ktorom sa hovorí na Liturgii: **„O svyšnem miri“** – **„Za pokoj z výsosti“**.

Druhá časť prosby sa týka spásy našich duší, ktorá má nerozdeliteľný súvis **„so svyšnim mirom“**. Pretože, ako môže existovať spasenie, keď človek nemá pokoj sám so sebou, blížnym a Bohom? Táto prosba nám ukazuje, že človek pozostáva z duše a tela. Je duchovná, lebo Boh Slovo (Logos) sa vtelil kvôli našej spásy. Keď by nastala nejaká prírodná alebo jadrová, jedným slovom „biblická“ katastrofa, čo by zostalo? Ostanú iba dve veci, iba dve. Duša a

Boh, ktorý ju stvoril. Preto si musíme dávať pozor, aby sme zachránili naše duše skôr ako príde smrť. Duša nemá cenu, ktorou by sme ju ohodnotili, pretože je stvorená na obraz Boží, je nekonečná a nesmrteľná. Preto je najdôležitejším dielom človeka na Zemi jeho spása. Bude zlé, keď spasená nebude! „**Ved' čo osoží človeku, keby aj celý svet získal, ale svojej duši uškodí? Alebo čo dá človek ako výmenu za svoju dušu?**“ (Mk 8, 36 – 37). Preto aj Cirkev zaradila do prvých dvoch prosieb na svätej Liturgii prosbu o pokoji telesnom (medzi sebou), keď sa modlí: „Mirom Hospodu pomolimsja“, a duchovnom pokoji zhora a spásu našich duší. Bez Božej milosti nemôžeme robiť nič. To hovorí aj Christos slovami: „**Bezo mňa nemôžete nič urobiť**“ (Jn 15, 5)... (Pokračovanie)

ThDr. Ján Pilko, PhD.

Použitá literatúra:

АНАГНОСТОПУЛОС, С.: 2016. Беседы о литургической жизни Церкви. Санкт-Петербург. 2016, s. 58 – 59.

KORMANÍK, P.: Pravoslávna liturgia I. Prešov 1999, s. 127.

SPOMÍNAME **73 rokov od usnutia otca Savvu**

Dňa 13. marca 2022 ubehlo 73 rokov od dňa odchodu k Hospodu Bohu posledného archimandritu monastiera prepodobného Jova Počajevského v Ladomirovej, **otca Savvu (Struve)**.

Každým rokom do večnosti odchádza množstvo ľudí. Ako roky letia, pamiatka na mnohých ostáva stále menšia a menšia, až sa nakoniec úplne vytratí.

Sú však osobnosti, ktoré svojím životom a skutkami ostávajú v povedomí ľudí aj po ubehnutí viac ako pol storočia. Jednou z takýchto osobností je otec archimandrita Savva (Struve), syn skvelého ruského ekonóma, filozofa, historika, sociológa, politika a publicistu, Petra Bernhardoviča Struveho. Akým človekom bol, vám porozprávajú tí, ktorí otca Savvu osobne poznali.

Matuška Anna Liptáková pochádza z obce Rokytovce, ktorou pri svojich cestách do Medzilaboriec, Krásneho Brodu, Ňagova, Borova a širšieho okolia prechádzal otec archimandrita Savva Struve. „**Otec Savva bol veľmi zhovorčivý a ľudia ho mali radi. Bol obetavý, keď bolo potrebné s čímsi pomôcť. Nikdy neodmietal ísť, keď ho niekto zavolať. Slúžil po domoch služby (svätú Liturgiu) v Rokytovciach, v Krásnom Brode. Slúžil aj v našom dome, u Tichého, u Vacových, pretože u nás ešte chrám nebol postavený. Bol to vysoký chlap, pekný, milý k ľuďom, spravodlivý, nedbal na pýchu a na bohatstvo. Obetoval sa dušou a telom len pre Cirkev a pre ľudí. Tak som ho poznala, mala som možno 9 - 10 rokov. Keď sme sa dozvedeli, že prišiel do dediny, všetky deti bežali za ním, tak ho mali rady. Naša dedina bola rozdelená na gréckokatolíkov a pravoslávnych. Povedala by som, že keď gréckokatolíci nemali službu a prišiel do Rokytoviec, aj oni šli k nemu na službu, lebo boli zvedaví ako pravoslávni slúžia. Také boli u nás začiatky.**“

Pani Zuzana Berežná z Ladomirovej spomína nasledovne: „**V roku 1935 som mala 12 rokov. Pamätám si dobre viacerých mníchov. Medzi nimi otca Savvu. Keďže sme boli pravoslávni, nechceli nás prijať do školy na mešťanku. Moja sestra ťažko študovala, ale mešťanku vychodila na pešo. Neskôr išla do Mukačeva. Tam slúžila u jedného pro-**

fesora a zároveň študovala na gymnáziu. Pomáhal jej archimandrita aj otec Savva. Neskôr bývala u rodičov otca Savvu v Juhoslávii, ktorí po ňom veľmi túžili, mali ho radi. Otec Savva nechcel nechať ľudí len tak, neodišiel do Ameriky, chcel byť s nimi, pretože ich mal rád a bol veľmi pobožný. Bol v lesoch spolu s ľuďmi, neskôr ťažko pochorel a zomrel. Pamätám si ho veľmi dobre. Otec Savva bol veľmi dobrý človek, veľmi pomáhal len takým chudobným. Veľmi pomáhal chudobným ľuďom, chudobne žil, veľmi postil, spal len na doskách bez perín. Bol

veľmi pobožný človek, veľmi. Raz som išla s kamarátkou Krivkovou spievať koledy. Z jednej chyže nás vyhnali, prišli sme k otcovi Savvovi, ktorému sme zaspievali a on nám dal po korune. Keď priniesli baťuškovia ikonu Počajevskej Bohorodičky, obchádzali sme s ňou okolo chrámu a tak sme sa jej radovali. Neskôr otec Savva ikonu zakopal a tak sa zachránila počas vojny.“

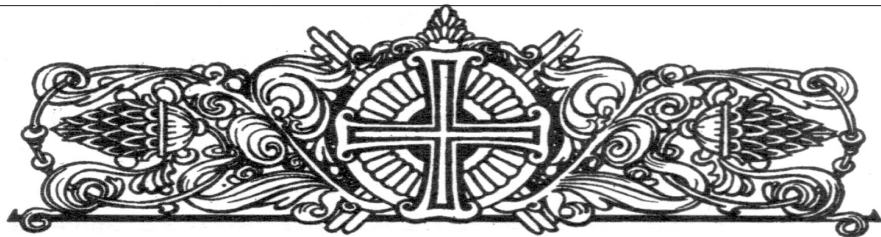
Otec Savva bol duchovníkom veriacich v Ladomirovej, Krajnom Čiernom a Vagrinci. Igumen Mefodij (Kančuha) napísal, že „**všetci farníci otca Savvu, a bolo ich veľmi veľa, cítili jeho starostlivú ruku, delil sa s nimi o všetky potreby a žiale. Poznal ich všetkých po mene.**

13. marca tohto roku v Ladomirovej na Prešovčine v Obiteli prepodobného Jova Počajevského po dlhej a veľmi ťažkej chorobe, ticho v Hospodinovi spočinul igumen Pravoslávnej cirkevnej obce v Ladomirovej archimandrita otec Savva (Struve). Vysokopreosvietený exarcha metropolita vladyka Jelevferij nariadil otcovi archimandritovi Andrejovi (Kolomackému), aby viedol pohrebný obrad. 16. 3. sa s ním na poslednej ceste prišli rozlúčiť početné duchovenstvo zo všetkých eparchií a davy veriacich z Ladomirovej, Vagrince, Krajného Čierneho a mnohých druhých dedín. Po pohrebe otec Andrej prečítal poslednú vôľu otca Savvu.“

V mene dedinčanov celého okresu sa pri mohyle prihovril vedúci kancelárie Miestneho ľudového výboru Ivan Humeník: „**Žil si s nami v čase mieru, aj v ťažkých dňoch druhej svetovej vojny si ostal s nami, povzbudzujúc nás svojimi pastierskymi radami a modliac sa s nami Hospodu Bohu o zbavenie od nešťastí a trápenia. Tu sme sa naučili, čo je to pravá kresťanská duša. Človeka a pastiera s takou dušou v našich časoch vo všeobecnosti a najmä v našom okolí nebolo..“**

Pred 73. rokmi odišiel k Hospodu Bohu dobrý pastier, učiteľ a nastavník vnímavý k ľudskému utrpeniu, obetavý modlitebník a láskou k blížnemu naplnený archimandrita otec Savva (Struve). Prosím, spomeňme ho vo svojich modlitbách.

Jerej Mgr. Marián Derco, PhD.

Dve stránky pokánia - vyznanie hriechov a ich odpustenie (3)

Po podaní vieroučného základu pokánia Isus Christos poukazuje na dve stránky alebo dva deje v pokání: pokánie a odpustenie hriechov; pokánie je dielom kajúceho sa hriešnika a odpustenie hriechov dielom Božím prostredníctvom svätých apoštolov, ktorí prijímali pokánie, keď po vzkriesení Christovom boli „**zaodetí mocou z výsosti**“ (Lk 24, 49), mocou odpúšťať hriechy. Pri jednom stretnutí Christa s apoštolmi po Jeho vzkriesení dýchol na nich a povedal im: „**Prijmite Ducha Svätého: ktorým odpustíte hriechy, odpúšťajú sa im; ktorým zadržíte, zadržia sa im**“ (Jn 20, 22-23).

A tak ako boli naučení sv. apoštoli, tak aj kázali. Každý raz, keď učili o Christu, svoju kázeň završovali výzvou poslucháčov k pokániu. Takto bolo aj v deň Päťdesiatnice, keď s kázňou prítomných ľudí oslovil sv. apoštol Peter a po nej národu povedal: „**Čiňte pokánie a nech sa dá každý z vás pokrstiť v meno Isusa Christa na odpustenie svojich hriechov a dostanete dar Svätého Ducha**“ (Sk 2, 38). Tie isté myšlienky nachádzame aj v závere tejto reči apoštola Petra, keď v mene Christovom uzdravil chorého v chráme: „**Preto kajajte a obráťte sa, aby vám boli zahladené hriechy, prišli vám časy duchovného osvieženia od Pána a aby vám poslal predurčeného Christa Isusa, ktorého musia prijať nebesá až do času, v ktorom Boh napraví všetko, o čom od vekov hovoril ústami svojich svätých prorokov**“ (Sk 3, 19-21). Presne to isté hovorí aj svätý apoštol Pavel. Zvestujúc Christa, všetkých volá k pokániu: „**Boh... teraz oznamuje ľuďom, aby všetci všade konali pokánie, lebo určil deň, keď spravodlivo bude súdiť svet prostredníctvom muža, ktorého ustanovil a pred všetkými overil, keď Ho vzkriesil z mŕtvych**“ (Sk 17, 30-31). Pritom svoju kázeň nazýva volaním k pokániu a viere v Pána nášho Isusa Christa (Sk 20, 21). Samotné pokánie však, aké prinášali obrátiaci sa k Bohu poslucháči apoštolov, bolo bez pochybnosti ústne, ako sa to chápalo v onom čase. Takéto pokánie prinášali Židia pokrstení sv. Jánom Predchodcom na Jordáne, „**pričom vyznávali svoje hriechy**“ (Mt 3, 6; por. Mk 1, 5). Takéto pokánie prinášali aj poslucháči svätého apoštola Pavla, ktorí, keď uverili, „**vyznávali a vyrozprávali svoje skutky**“ (Sk 19, 18). Po ústnom vyznaní hriechov kajúcnici získavali od svätých apoštolov odpustenie hriechov v mene Isusa Christa.

Svätá Cirkev, prijímúc od svätých apoštolov učenie o pokání, pokračuje kázňou o ňom v tom istom duchu a v tej istej sile. Volá k pokániu aj tých, ktorí obracajú sa k viere Christovej a želajú si vstúpiť do spasiteľného lona Cirkvi, a tiež tých, ktorí už vstúpili do Cirkvi a sú jej členmi. Pokiaľ ešte hriech žije v našom „**smrteľnom tele**“ (Rim 6, 12), preukazuje väčšiu alebo menšiu silu a tým prekáža plnému odhaleniu v nás blahodatného Kráľovstva, pokiaľ

nemôžeme povedať o sebe, že nieto v nás hriechu, že sme bezhriešni, je pokánie pre nás nevyhnutné ako spasiteľný prostriedok očisťujúci nás od hniloby hriechnej nákazy i hriechnej skazy. Svätí askéti, ktorí úspešne uplatňovali zásady sv. Evanjelia a očisťovali svoje srdce nielen od hriechnych skutkov a slov, ale dokonca aj od nečistých myšlienok, sotva badateľných a sotva dostupných pozornosti a skúmaniu ľudskému, s nadšením hovorili o pokání.

„Pokánie, píše sv. Ján Lestvičník, je obnova krstu. Pokánie je zmluva s Bohom o napravení života. Pokánie je kúpa pokory. Pokánie je ustavičné zavrhnutie telesnej útechy. Pokánie je myšlienka seba odsúdenia a starosti o seba oslobodená od vonkajších starostí. Pokánie je dcéra nádeje a zavrhnutie zúfalstva. Kajúci sa je nezhanobený odsúdenec. Pokánie je zmierenie s Bohom cez konanie dobrých skutkov, ktoré sú v

protivenstve s predošlým hriechom. Pokánie je očistenie svedomia. Pokánie je dobrovoľné súženie nad všetkým zarmucujúcim. Pokánie je statočné potláčanie žalúdka, poranenie duše v hlbokom cite“ (Prep. Ioann, Lestvica. Slovo 5, § 1. Moskva 2002, s. 84-85).

Tento a ďalší svätí askéti boli predovšetkým tí, ktorí zostavovali bohoslužobné poriadky a ich štruktúru pre vytvárané modlitby a cirkevné piesne. Samotné bohoslužby boli nimi budované tak, že okrem vznešených, slávnostných dní, počas ktorých sa vynímajú pre kresťana radostné udalosti z histórie našej spásy, v ostatné dni roka počujeme v chráme kázeň o pokání v podobe či obraze vylievania kajúcich citov alebo v obraze vzdychov o zmilovaní kajúceho sa hriešnika, alebo prosby o poslaní mu blahodanej pomoci, bez ktorej nie je a nemôže byť ozajstná a spasiteľná sklúčenosť (skrúšenosť, zarmútenosť) nad hriechmi a náprava hriešneho života. Pre prinášanie pokánia a vyznávania hriechov boli ustanovené sväté pôsty a obzvlášť svätá Štyridsiatnica, ktorej bohoslužba, dá sa povedať, predstavuje jedno dojímavé vylievanie kajúcej sa duše, schopné pohnúť a k Bohu obrátiť aj veľmi zatvrdnuté srdce.

Prot. Peter Kormaník

O POMINUTEĽNEJ SLÁVE

Nie je nič také, čomu by vaše neuškodili. Ako rozbúrené vetry narážajú na rozbúrené more a rozvirujú ho až do samého dna, takže piesok sa mieša s vlnami, tak aj vaše, vtrhujú do duše, rozvirujú v nej všetko i oslepujú jej rozumovú schopnosť, obzvlášť však vašeň k sláve (zemnej, márnivej). Teba oslavujú za zbožnosť? Ak si naozaj zbožný a vieš o sebe nič zlé, treba sa tešiť nie pre to, že ťa považujú za takeého, ale že si skutočne taký; ak ty nie si taký a želaš si slávu od ľudí, spomeň si, že nie oni budú nás súdiť v posledný deň, ale Ten, ktorý najlepšie pozná naše skrytosti. (Sv. Ján Zlatoústý)

VEL'KOPÔSTNA MODLITBA SVÄTÉHO EFRÉMA SÝRSKEHO

Modlitbu, ktorú tradícia pripisuje jednému z veľkých učiteľov duchovného života, svätému Efrémovi Sýrskemu, môžeme v skutočnosti nazvať veľkopôstnou modlitbou, pretože spomedzi všetkých pôstnych piesní a modlitieb vyniká najviac. Toto je text modlitby:

Pán a Vládca môjho života, nedaj mi ducha prázdnoty, sklúčenosti, panovačnosti a prázdnovravnosti.

Daruj mi, svojmu služobníkovi, ducha čistoty, pokory, trpezlivosti a lásky.

Pane, Kráľ, daj, aby som videl svoje hriechy a neodsudzoval svojho brata, lebo si pozhnaný na veky vekov. Amen.

Táto modlitba sa číta dva razy na konci každej veľkopôstnej bohoslužby v pracovných dňoch (v sobotu a nedeľu sa nečíta, lebo bohoslužby týchto dvoch dní sa od ostatných veľkopôstnych bohoslužieb odlišujú). Pri prvom čítaní sa po každom verši modlitby robí zemná poklona. Tak si každý sám pre seba 12 raz hovorí modlitbu: „**Bože, očisti mňa, hriešneho**“, s poklonami do pásu. Potom sa znovu číta celá modlitba, po ktorej nasleduje jedna zemná poklona.

Prečo tá krátka a jednoduchá modlitba zastáva tak významné miesto v celom veľkopôstnom bohoslužobnom cykle? Pretože sú v nej vymenované osobitným, charakteristickým len pre túto modlitbu spôsobom všetky záporné aj kladné prvky pokánia a, takpovediac definuje zoznam našich individuálnych asketických počínov. Cieľom tých počínov je predovšetkým oslobodenie od hocakého základného neuhu, ktorý orientuje celý náš život a bráni nám vstúpiť na cestu obrátenia sa k Bohu.

Základným neuhom je **prázdnosť**, lenivosť, lajdáctvo, nedbanlivosť. Je to zvláštna lenivosť a pasívnosť celého nášho bytia, ktorá nás vždy ťahá „dole“, nepozdvihuje „nahor“, ktorá nás stále presvedča o nemožnosti, a potom aj neželaní hocičo zmeniť. V skutočnosti je to hlboko v nás zakorenený cynizmus, ktorý na každé duchovné volanie odpovedá: „Prečo?“ a vďaka ktorému počas celého nášho života strácame nám dané duchovné sily. „Prázdnosť“ je koreňom všetkých hriechov, lebo duchovnú energiu otravuje v jej samotných zárodkoch.

Plodom **prázdnoty** je **sklúčenosť**, v ktorej všetci učители duchovného života vidia najväčšie nebezpečenstvo pre dušu. Človek, ktorý je v moci sklúčenosti, je obratý o možnosť vidieť hocičo dobré alebo pozitívne, všetko vníma negatívne a pesimisticky. Toto je vskutku prejav diablovej moci nad nami, lebo diabol je v prvom rade klamár. Diabol človeku klame aj o Bohu, aj o svete, život zaplňa tmou a negatívami. Sklúčenosť je samovražda duše, lebo, ak sa človek nachádza v moci sklúčenosti, vôbec nie je schopný vidieť svetlo a ísť za ním.

Panovačnosť! Túžba po moci. Akokoľvek čudné sa to môže zdať, no práve prázdnosť, lenivosť a sklúčenosť náš život naplňajú panovačnosťou. Lenivosť a sklúčenosť menia náš vzťah k životu, činia ho spustnutým a nedávajú mu zmysel. Nútia nás hľadať náhradu v úplne nesprávnom vzťahu k iným ľuďom. Ak moja duša nie je nasmerovaná k Bohu, nekladie si za cieľ večné hodnoty, nevyhnutne sa stane egoistickou, egocentrickou, čo znamená, že všetky ostatné bytosti sa stanú len prostriedkami pre uspokojenie jej želaní a potešení.

Ak Boh nie je Pán a Vládca môjho života, tak sa mením na svojho pána a vládcu, stávam sa absolútnym centrom môjho vlastného sveta a na všetko pozerám z pohľadu mojich potrieb, mojich želaní a môjho názoru. Panovačnosť tak od základu mení môj vzťah k druhým ľuďom a snaží sa ich sebe podrobiť. Nie vždy nás v skutočnosti nabáda ovládať a panovať na druhými ľuďmi. Môže sa tiež prejavovať v nevnímanosti, pohrdaní, nedostatkom záujmu, pozornosti a úcty k druhým ľuďom. Duch prázdnoty a beznádeje je v tom prípade nasmerovaný na druhých a duchovná samovražda sa tu zlučuje s duchovnou vraždou.

Po tom všetkom nasleduje **prázdnovravnosť**. Človek ako jediný spomedzi všetkých Bohom stvorených stvorení dostal dar reči. Všetci svätí otcovia v tom vidia „odtlačok“ Božieho obrazu v človeku, lebo samotný Boh je nám zjavený ako „Slovo“ (Jn 1, 1). No tento veľký dar je zároveň aj veľkým nebezpečenstvom. V skutočnosti, vyjadrujúc samotnú podstatu človeka, jeho sebarealizáciu, sa práve vďaka tomu môže stať nástrojom jeho pádu, sebazničenia, klamu a hriechu. Slovo zachraňuje, ale aj ubíja. Slovo inšpiruje, ale aj otravuje. Slovom sa vyjadruje pravda, no používa ho aj diabolská lož. Pretože disponuje veľkou kladnou silou, má tiež aj veľkú zápornú silu. Ono vytvára pozitívne aj negatívne. Keď sa slovo odkláňa od svojej božskej prirodzenosti a určenia, stáva sa prázdny. Ono „posilňuje“ ducha prázdnoty, sklúčenosti a panovačnosti, a život sa mení na hotové peklo. Slovo sa vtedy naozaj stáva mocou hriechu.

Pokánie je tak nasmerované proti týmto štyrom prejavom hriechu. Sú to prekážky, ktorých sa treba zbaviť. No urobiť to môže iba Boh. Preto je prvá časť tejto veľkopôstnej modlitby volaním z hĺbky ľudskej bezmocnosti. Potom modlitba prechádza ku kladným cieľom pokánia, tiež sú štyri.

Čistota! Ak tomu slovu nepridáme, ako to často robia, len jeho sexuálny, vedľajší význam, tak treba ho chápať ako kladný protiklad ducha prázdnoty. Prázdnosť predovšetkým znamená rozptýlenie, delenie, narušenie našich názorov a konceptov, našej energie, nemožnosť vidieť veci v ich celistvosti, aké sú. Protikladom prázdnoty je práve celistvosť. Keď čistotu považujú za cnosť, ktorá je protikladom sexuálnej skazenosti, deje sa tak len

vďaka tomu, že narušenie našej existencie sa neprejavuje nikde tak, ako práve v sexuálnej skazenosti, v odcudzení života tela od života ducha, od duchovnej kontroly. Christos v nás obnovil celistvosť, obnovil skutočnú hierarchiu hodnôt, priviedol nás späť k Bohu.

Prvým nádherným plodom tejto celistvosti alebo čistoty je **pokora**. Pokora je predovšetkým

víťazstvom pravdy v nás samotných, zničením tej všetkej lži, v ktorej obyčajne žijeme. Len **pokorní** sú schopní žiť podľa pravdy, vidieť a prijímať veci také, aké sú, a vďaka tomu vidieť Božiu veľkosť, dobrotu a lásku ku všetkým. Hľa, prečo je povedané, že Boh pokorným dá blahodať a protiví sa pyšným.

Za čistotou a pokorou potom nasleduje **trpezlivosť**. Vo svojej prirodzenosti „padlý“ človek je netrpezlivý, lebo, nevidiac seba samého, rýchlo súdi a odsudzuje iných. Je to neúplné, narušené, skreslené chápanie všetkého, preto všetko posudzuje podľa svojho vkusu a svojho pohľadu. Ku každému je ľahostajný, okrem seba, preto chce, aby život bol pre neho hneď dobrý.

Trpezlivosť je naozaj božská cnosť. Pán je trpezlivý nie preto, že je k nám „zhovievavý“, ale preto, že reálne vidí do hĺbky vecí, ktorú my pre svoju slepotu nevidíme, a ktorá je Mu odkrytá. Čím viac sa k Bohu približujeme, tým trpezlivejší sa stávame, tým viac v sebe odraďame vlastný iba Bohu obozretný vzťah, úctu ku každej jednej bytosti.

Nakoniec, veniec a plod všetkých cností, všetkých námah a počinov je **láska**, tá láska, ktorá môže byť daná jedine Bohom. Je to dar, ktorý je cieľom celej duchovnej prípravy a skúsenosti.

Toto všetko je spojené v poslednej prosbe veľkopôstnej modlitby, v ktorej prosíme „**vidieť svoje hriechy a neodsudzovať svojho brata**“. Nakoniec pred nami stojí jedno nebezpečenstvo: pýcha. Pýcha je príčinou zla a zlo je príčinou pýchy. Avšak, svoje hriechy nestačí len vidieť, lebo dokonca aj táto zdanlivá cnosť sa môže zmeniť na pýchu. Diela svätých otcov sú plné výstrah pred týmto druhom klamlivej zbožnosti, ktorá v podstate, pod pokrývkou pokory a seba odsúdenia, môže priviesť k diabolskej pýche. No keď „vidíme svoje hriechy“ a „neodsudzujeme svojho brata“, inými slovami, keď sa v nás čistota, pokora, trpezlivosť a láska spájajú do jedného celku, vtedy a len vtedy sa v nás ničí hlavný nepriateľ, ktorým je pýcha.

Po každom verši modlitby robíme zemnú poklonu. Zemné poklony sa robia nie len po modlitbe sv. Efréma Sýrskeho. Sú charakteristické pre všetky veľkopôstne bohoslužby. No v tejto modlitbe sa ich význam odhaľuje najlepšie. V dlhej a ťažkej askéze duchovného znovuzrodenia Cirkev neoddeľuje dušu od tela. Od Boha odpadol celý človek, dušou aj te-

lom. A celý človek tiež musí byť obnovený, aby sa vrátil k Bohu. Hriešny pád spočíva práve vo víťazstve tela – živočíšnej, iracionálnej žiadostivosti v nás – nad duchovnou, božskou prirodzenosťou. Telo je predsa nádherné, je sväté, tak sväté, že sám Boh sa „stal telom“. Spása a pokánie vtedy nie sú pohrdaním tela, nie jeho zanedbávaním, ale jeho obnovením k skutočnej službe, ako vyjadrenia života a ducha, ako chrámu drahocennej ľudskej duše. Kresťanská askéza nie je zápasom proti telu, ale za telo. Hľa, prečo sa kajú celý človek, telom aj dušou. Telo je účasťou v modlitbe duše tak isto, ako sa duša modlí nie mimo, ale v svojom tele. Takým spôsobom sú zemné poklony „psycho - telesným“ znakom pokánia a pokory, úcty a poslušnosti, sú charakteristickou črtou veľkopôstnych bohoslužieb.

Pripravil: **Prot. Marek Ignacik**

Zdroj: Протопресвитер Александр Шмеман: Великий пост, 2. Великопостная молитва святого Ефрема Сирина (azbyka.ru)

Pokánie čiňte a verte v Evanjelium (I)

Opäť je tu blahodarný pôstny čas Veľkého pôstu a Pravoslávna cirkev nás opäť intenzívnejšie vyzýva na pokánie. Skúsme sa spoločne zamyslieť nad tým, čo toto pokánie znamená. Veľmi často si my, veriaci ľudia – pravoslávni kresťania, zamieňame pokánie so svätou Tajinou pokánia, i keď vôbec nejde presne o to isté. Aj keď svätú spoveď nazývame sv. Tajinou pokánia, nevystihuje celú šírku toho, čo pokánie vlastne je a ako sa má konať.

Pokánie je významovo širší pojem ako sv. Tajina zmierenia. Potreba pokánia vyplýva zo situácie človeka po prarodičovskom hriechu a patrí k základným požiadavkám už starozákonných prorokov, ale predovšetkým Božieho Syna Isusa Christa. Isus vyzdvihuje pokánie ako centrálny pojem svojho poslania a to tak jasne, že to sotva potrebuje nejaké dôkazy. Na mnohých miestach Evanjelia nás vyzýva: „Robte pokánie“. Pokánie sa robí (!) a to niekedy tak tvrdo ako sa pracuje na denný chlieb. Ak som hrešil, ak som ubližoval, mám a musím sa snažiť to napraviť, ak som kradol, tak to musím vrátiť! Christos predsa nikde nehovorí: „Ak budete chodiť pravidelne na spoveď, tak je to v pohode!“ Spoveď je len malou čiastočkou z toho, čo všetko v sebe pokánie zahŕňa. Keby však naša spoveď bola správne prežívaná, bola by pokáním, ale ak je len vyznaním hriechov, bez snahy o vnútornú zmenu života, bez skutočnej ľútosti a predsavzatia už viac oľutované hriechy nespáchať, nie je pokáním, je len vyčíslením hriechov. Pokánie má byť štýlom celého kresťanského života. V hebrejských textoch Starého Zákona býva pokánie označované slovom „ŠUB“. Toto slovo vyjadruje radosť z návratu väzňa zo žalára alebo vyhnanca z exilu alebo zajatca zo zajatia. Pokánie to je radostný návrat domov, návrat k Otcovi! V gréckom jazyku sa pre pokánie užíva termín METANOIA. Toto slovo je výzvou: „**Zmeňte zmýšľanie!**“ a vyjadruje tak duchovnú podmienku návratu k Bohu a spoločenstva s Ním. Akoby nám Boh hovoril: „**Ak sa chcete naozaj tešiť z môjho spoločenstva, musíte zmeniť svoje zmýšľanie**“. Ozajstné a plodné pokánie začína tým, že sa stávame úprimnými učeníkmi Christa, keď začneme brať Božie Slovo úplne vážne. Tento proces by sme mohli prirovnať k ladeniu rádia. V éteri môže byť prítomná krásna hudba, ale dokiaľ svoj prijímač nenaladíme na potrebnú frekvenciu, tak

sa z jej počúvania nemôžeme tešiť. Boh, ktorý je Absolútna Blaženosť, sa stane aj našou blaženosťou, keď začneme myslieť, chcieť a konať súhlasne so zjaveným Božím Slovom.

Medzi znaky pravého pokánia patrí radosť z neho, jasanie srdca a oslavná chvála Boha. Pokánie je výzvou pre všetkých kresťanov, na všetkých stupňoch duchovného života,

aj pre duchovenstvo. Musí sa stále obnovovať a prehlbovať. Jeho završením je smrť prijatá z lásky k Bohu. Prvotný hriech spôsobil, že sa už rodíme v stave bezbožnosti (ASEBEIA) a z nej pramení naša bezmocnosť voči hriechu. Ďalšie skutkové hriechy sú už len ovocím tohto prvotného. Hriech vo svetle Božieho Slova znamená: stav znepriateľenia s Bohom, stav neposlušnosti voči Bohu, stav nespravodlivosti voči Bohu, stav zotrávania v zajatí ľži, jedným slovom hriech je odmietnutie Božej blízkosti. Svätý Boh a hriech vonkoncom nemôžu byť spolu! Do tohto stavu odmietnutia zaznieva Isusova výzva k pokániu. Jeho výzva však nie je jednostranne zameraná len na odklon od hriechu. On hovorí: **„Pokánie číňte a verte v Evanjelium”** (Mk 1, 15). Isusova výzva k obráteniu a k pokániu nezdôrazňuje predovšetkým vonkajšie skutky, vrecovinu a popol, pôsty a umŕtvovania, ale kladie dôraz na obrátenie srdca, na vnútorné pokánie. Vnútorné pokánie je radikálne nové zameranie celého života, návrat, obrátenie k Bohu celým srdcom, rozchod s hriechom, odvrátenie sa od zla, spolu aj s odporom voči zlým činom, ktoré sme spáchali. Zároveň so sebou prináša túžbu a predsavzatie zmeniť život s nádejou na Božie milosrdenstvo a s dôverou v pomoc Jeho milosti. Toto obrátenie srdca sprevádza bolesť a spásonosný smútok nad svojimi hriechmi. Ľudské srdce je ťažkopádne a zatvrdnuté. Je potrebné, aby Boh dal človeku nové srdce (Ez 36, 26-27).

Obrátenie je predovšetkým dielom Božej milosti: tá nám dáva, aby sme sa vo svojich srdciach k Nemu vrátili: **„Prived' nás opäť k sebe (Hospodine), a my sa vrátíme...”** (Plač 5,21). Boh nám totiž dáva silu začať znovu. Tým, že naše srdce objaví veľkosť Božej lásky a zachveje sa hrôzou z ťarchy našich hriechov, začína sa báť uraziť Boha a odlúčiť sa od Neho. Ľudské srdce sa obráti, ak sa zahľadí na Toho, ktorý bol prebodnutý práve našimi hriechmi. Pokánie je zároveň ochotou prijať Božie Kráľovstvo, ktoré sa priblížilo svetu v Osobe Isusa Christa. Adam zhrušil tým, že si zobral život do vlastných rúk a rozhodol sa žiť len podľa seba a pre seba, teda sa postavil na uroveň Boha a chcel byť ako Boh....(Pokračovanie)

-SHB-

CIEL' ŽIVOTA ČLOVEKA

Na každý skutok života pozeraj ako na krok k nebu alebo k peklu. (Kiril, biskup melitopolský)

Požehnané životné jubileum

Dňa 12. marca sa dožíva krásnych Bohom požehnaných **70 rokov života** brat v Christu, **hypodiakon pravoslávneho chrámu sv. Petra a Pavla v Trebišove, ThDr. MUDr. Miroslav ŠČERBEJ, PhD.**

Brat Miroslav sa narodil 12. marca 1952 v rodine pravoslávneho kňaza a protosynkela pravoslávneho biskupského úradu v Michalovciach prot. Mikuláša Ščerbeja a Márie, rod. Pupáčovej. Svoje detské a študentské roky prežil v obci Zemplínska Široká, kde jeho otec ako kňaz pôsobil skoro 30 rokov. Po ukončení Strednej všeobecno-vzdelávacej školy v Michalovciach (1967 – 1970), ktorú ukončil maturitou, vyberá sa na lekársku dráhu a začína štúdiá na Lekárskej fakulte UPJŠ v Košiciach (1970 – 1976), ktoré ukončil s titulom Doktor všeobecnej medicíny.

Svoju lekársku prax začína na Detskom oddelení NsP v Kráľovskom Chlmci, neskôr pokračuje ako chirurg v nemocnici v Trebišove (1977 – 1993), na poliklinike v Sečovciach (1993 – 2011) a neskôr ako súkromný ambulatný chirurg v Sečovciach. Spolu s manželkou Iťou vychovali syna Ondreja.

Brat Miroslav svoj život neposvätil len lekárskej službe, ale ako veriaci kresťan pracoval a pracuje pre blaho Cirkvi. Jeho nemalou zásluhou, finančnou podporou boli zrealizované opravy chrámu v jeho rodnej obci v Zemplínskej Širokej, či zveľadené chrámy v Blatných Remetách i Nižnej Rybnici. Venuje sa ikonopisu, pravoslávnej teológii a histórii Cirkvi. V roku 2008 začína štúdium na Pravoslávnej bohosloveckej fakulte PU v Prešove, a pokračujúc v štúdiách, získava postupne akademické tituly magistra teológie (Mgr., r. 2013), neskôr doktora teológie (ThDr., r. 2015) i doktora filozofie (PhD., r. 2017). Je spoluautorom 2 knižných publikácií: Dejiny Brestlitovskej únie (vyšla v r. 2016) a Na stráží Pravoslávia - Laické bratstvá (vyšla v r. 2018), a takisto je zodpovedným redaktorom pravoslávneho týždenníka PCO Trebišov „Svetlo Pravoslávia“.

V r. 2016, pri celoeparchiálnych slávnostiach v Nižnej Rybnici, bol brat Miroslav vladykom Jurajom podstrijnutý za hypodiakona.

Drahý jubilant, v mene rodiny, známych a priateľov, aj touto cestou Vám chceme k Vášmu požehnanému jubileu zapriať hojnosť Božej milosti, veľa duchovných i telesných síl do ďalších dní. Nech všemohúci Boh plný lásky Vás požehnáva zdravím, láskou, pokojom a všetkým potrebným k spásu.

NA MNOHAJA I BLAHAJA LITA !

75 ročné jubileum mitr. prot. Mgr. Ladislava Fedora

Zo dňa na deň starneme aj v tomto Novom roku a to sa nedá zastaviť. Jedno dievčatko hovorilo svojim starým rodičom, že „ja nechcem byť stará“, ale tomu tiež nevieme zabrániť a život plynie ďalej a my sme každú minútu starší.

Aj náš jubilant **mit. prot. Mgr. Ladislav Fedor** sa tomu nemohol vyhnúť a tak sa dožil v tomto roku 75 rokov svojho života. Narodil sa 28. marca 1947 v Markovciach. Študoval na Michalovskom gymnáziu, ale to si dokončil až v Prešove pri PBF. V Prešove ukončil Pravoslávnu bohosloveckú fakultu. Tu ho stretol na PBF rok 1968, keď sa mnohí usilovali Pravoslávnu bohosloveckú fakultu v Prešove likvidovať, no on sa stal s ďalšími bohoslovcami zástancom pravoslávnej viery a pravoslávnej fakulty a smelo, nebojácne nedal sa zlákať, aj keď niektorí študenti odišli z fakulty. Neskôr ako duchovný ukončil všetky postgraduálne štúdiá pri PBF v Prešove.

Prijíma sviatosť manželstva so Zlaticou Ščerbakovou v roku 1970, ktorá sa mu stala dobrou pomocníčkou v jeho dušpastierskej práci. Spolu vychovali troje deti Tatanu, Rastislava a Zlaticu, majú viacero vnúčat, z ktorých sa tešia a radujú. V tom istom roku 1970 prijal aj sviatosť kňazstva v chráme Svätého Ducha v Michalovciach z rúk presvieteného Cyrila, biskupa michalovského. Rozhodnutie stať sa duchovným podporila aj skutočnosť, že vyrastal v zbožnej veriacej rodine a príkladom mu tu bol aj otec duchovný Michal Fedič, dobrý jeho priateľ. Od tejto cesty ho neodradil ani rok 1968 a nasledujúce roky, ktoré boli ťažké a skúšobné pre Pravoslávnu cirkev na Slovensku. Po vysviacke za kňaza bol ustanovený na Pravoslávnu cirkevnú obec v Podhorodi, okr. Sobrance. Boli to roky pre Pravoslávnu cirkev ťažké, ale na cirkevnej obci sa osvedčil ako horlivý, dobrý a smelý hlásateľ Božieho slova. Svojou pohotovosťou a bystrosťou sa v rozhovoroch a diskusiách vedel postaviť sa na obranu Pravoslávnej cirkvi na Slovensku. Jeho články v Odkaze sv. Cyrila a Metoda sa dobre čítali a je len škoda, že ich nebolo viac. Na cirkevnej obci v Podhorodi mal aj dve filiálne obce Beňatinu a Inovce,

kde slúžil každú nedeľu na troch obciach. Bol tu horlivým pravoslávny misionárom. To bolo náročne a namáhavé zvlášť v zimnom období, keď sa objavila poľadovica, fujavice, veľa snehu, ktorého tu v horách v zime bolo vždy dosť. Ešte náročnejšie to bolo vtedy, keď roku 1968 nemali kde slúžiť bohoslužby, kde spočiatku ani nechceli úrady dovoliť Pravoslávnej cirkvi slúžiť v náhradných priestoroch, čo bol najväčší úder pod pas Pravoslávnej cirkvi na Slovensku po roku 1968 od úradov. Neskoršie potom slúžili v Inovciach v požiarnej zbrojnici, v Beňatine v starej škole, v Podhorodi na obecnom úrade. Nebolo to ľahké obdobie pre pravoslávnych duchovných aj pre pravoslávnych veriacich. Trápili sa ako sa to dalo. Ale vďaka pracovitosti, húževnatosti a silnej pravoslávnej viere sa podarilo nášmu jubilantovi s jeho veriacimi postaviť tri nové pravoslávne chrámy v každej obci, na Podhorodi vďaka aj dobrodincovi zo Švajčiarska a usilovnosti veriacich a tak isto aj na Beňatine a na Inovciach za dobrej spolupráci veriacich. V Inovciach zakúpili aj dom na farskú budovu. A pritom v tom čase sa niektorí zľakli, že bolo treba vybudovať jeden chrám, tak radšej odišli, rezignovali a zanechali svojich veriacich. V roku 1994 stal sa riaditeľom UERPC v Michalovciach do roku 2006. Takto tu na cirkevnej obci v Podhorodi slúžil až do 14. februára 2010, kedy bol preložený na Pravoslávnu cirkevnú obec v Hažine, okr. Michalovce. Posledné roky tu do Podhoroda dochádzal z Michaloviec.

O pravoslávnych veriacich na Slovensku viacerí už povedali a písali, že sú hrdinami viery, pretože aj v najťažších podmienkach zachovali si pravú pravoslávnu vieru. Ale takto môžeme hovoriť a písať aj o pravoslávnych duchovných a aj o mitr. prot. Mgr. Ladislavovi Fedorovi, ktorý sa tiež utešoval slovami Sv. Písma aj so svojimi veriacimi na cirkevnej obci v Podhorodi s filiálkami Beňatina a Inovce v ťažkých časoch pre Pravoslávnu cirkev na Slovensku: „**Neboj sa malé stádo, lebo zalúbilo sa vášmu Otcovi dať vám kráľovstvo**“ (Lk 12,32). Nezľakol sa ako niektorí naši duchovní, že bude treba budovať chrámy, niečo aj pretrpieť a zo strachu odišli; on vybudoval so svojimi veriacimi tri nové pekné pravoslávne chrámy v Podhorodi, Beňatine a na Inovciach, ktoré dnes slúžia pravoslávny veriacim, kde oslavujú a zvelebujú všemohúceho Boha, Sv. Trojicu, Matku Božiu, nebeské mocnosti a všetkých svätých.

Na cirkevnej obci v Hažine zveladil okolie nového chrámu dlaždicami, postavil mramorový sv. Kríž a nový pekný ikonostas, ktorý je ozdobou chrámu a cirkevnej obce v Hažine. Tu vykonáva aj funkciu okresného arcidekana pre okres Michalovce. S jubilantom je vždycky príjemné sa stretnúť, pohovoriť si, lebo z neho vyžaruje optimizmus a s ním sa vieme vážne porozprávať, ale aj veselo sa zasmiať.

Jubilantovi želáme a celej jeho rodine, v prvej rade veľa zdravia, lebo keď budú mať zdravie, budú aj bohatí, veľa životného elánu, ešte veľa úspechov v živote a príjemných chvíľ na cirkevnej obci. Daj, Bože, nášmu jubilantovi ešte dlho **požiti, požiti a do cerkvi choditi, choditi, veriacim bohoslužby slúžiti na Mnohaja i blahaja lita v zdravii i spaseniji.**

Prot. ThDr. Štefan Horkaj

Спомінка на особність православного священика Михала Гаверчка

В тых днёх проходить 60 років од висвячення на діакона і священика, уж небіщика, мітр. прот. Михала Гаверчка, котрый веце як 50 років вірно служыв Господу Богу і своему русиньскому народу. Ціле четвертьстороча діяв в Снині, де ся інтензивно поділяв на будованю православного сполоченства і розвитку приятельських одношій з віруючіма інакшых віросповідань, а зато є вгодный час припомянути сі тоту визначну особність міста і цілого русиньского регіону.

Отець Михал ся народив 05. новембра 1939 в селі Грабова Розтока, котра в часох II. св. войны належала Мадярьску. Ёго професійне напрямованя якбы віщили уж слова ёго отця, кедь в розговорі про Сниньскы новины з усмівом на тварі повів: „Добрі сі памятам, як мій небогий отець казав: Муй Мигаль буде генераль або священик“. Дітинство не мав вобец легке, о чім свідчать і ёго далшы слова: „...уж в молодім віку нас опустил мій любый отець, не мав єм ани десять років, а мама не доставала жадну фінанчну підпору, мусили сьме ся штироє сородженці барз намагати, жебы сьме мали што до рота дати“. І наперек тым тяжкостям ся доказав перебити жывотом, о чім свідчіть і успішне абсолвованя штудія на высокій школі – Православній богословецькій факулті в Пряшові (1958-1963). Ішло о сміле рішіня, кедь сі усвідомиме, же комуністичный режім церьков і віруючіх перенаслідовав, котре але нігда не обановав: „Без ваганя бы єм сі зась выбрав тото прекрасне посланя, хоць припушам, же были і тяжшы часы, но але ці лем добре маме од Бога приімати а не і тото зле?“.

Отець духовный Михал Гаверчак був висвяченый на діакона дня 25. фебруара 1962 а на священика дня 11. марца 1962 в храмі св. князя Александра Невского в Пряшові преосвіченим владыком Доротеєм. Ёго першов парохієв ся став Шмыговець, хоць там був курто, но споминав на нёго з любовов: „В селі іші не стояла фарьска будова а так нас, мою жену і малу дівочку, прыхыливі єден барз ласкавый віруючий“. Потім ся їм на 23 років стало домовом село Кленова, де зо своєв женов Марієв, виховали дівку і двох сынів. Найдовгшый період, цілых 25 років, є але повязаных з православнов церьковнов общінов в Снині (1988 – 2013).

Отець Михал приходить до Снины в часах, коли ся місто ставать новым домовом про православных віруючіх з выселеных сел Старина, Руське і Дара, але і з далшых сел улічской, убляньской і гостовіцькой долины а прыспівать ку їх легші

інтеграції в новім середовищу. Православны Русины ся за остатны десятьроча стали природнов частєв міста Снина, ку чому вызначно допоміг і отець Гаверчак. Зарівно ся заслужыв о змірнёваня напята в тяжкім періоді сполоченьской трансформації повязаной з кривдами многих родин ці цілых набоженьских сполоченьств.

За ёго пособліня в Снині была

(1) розшырена церьков Вознесения Исуса Христа і опараджений з нєв повязаный ареал в містьській части Брегы, (2) розроблена ідея здобытя фондуша і выставбы далшой православной церьквы, што уж успішно зреалізовав ёго наступця, отець духовный мітр. прот. Ігор Кереканіч, (3) регуларно выучоване набоженство, наперед у фарьській будові матушков Марієв Гаверчаковов, пізніше на містных школах матушков Евов Ігнацовов а катехетами Лисивковыма з підвишующов кількостєв школярів, (4) добрі фунгуюча містна група Братства православной молодежи – СИНДЕСМОС ці (5) регуларно організованы забавы про діти і молодеж зо Снины і шырокой околиці. Зарівно пособив і як архідекан про окресы Снина і Гуменне.

Зо Снинов ся сімболічно розлучів з нагоды цінного юбілея – 50 років священицькой службы коли му за успішну сполупрацу дяковав і втогышній пріматор Інж. Штефан Міловчік. За свою роботу у вініці Христовій був поступно оцінений представітелями Православной церьквы в чеських країнах і на Словакії многыма церьковныма визнаменаняма, а то правом ношіня набедерника, наперсного златого хреста, титулом протоєрей, правом ношіня златого хреста з оздобамми, правом ношіня мітры а правом ношіня другого хреста.

Отець Михал надовшытко любив своїх віруючих а вобець людей, што выстигують і ёго слова: „Рад бы єм підчеркнув потребу каждого з нас старати ся веце о свою несмертелну душу як о своє тіло. Доісна ся нам на тій Землі буде легше жыти, кедь будеме дотримовати десять Божых приказань. В тім напрямі прошу Господа, жебы Вам і Вашым близкым поблагословив спокійны рокы а в них много душевных і тілесных сил.“

Мітр. прот. Михал Гаверчак одовздав свою несмертелну душу Господу Богу дня 28. юна 2016.

Вічная ёму память і блаженный покой!

**Йосиф Бадида,
внук отца духовного Михала Гаверчака,
член ОЗ Русиньска оброда а молоды.Русины**

Spomienka na prot. Petra Čokinu

Dňa 4. apríla 2022 si pripomíname nedežitých 100 rokov nášho otca **protojereja Petra Čokinu z Uličského Krivého**, ktorý bol aktívnym pravoslávny duchovným 56 rokov. Po chorobe odovzdal svoju nesmrteľnú dušu Hospodinovi v 89. roku svojho života – 20. septembra 2011.

Prvými cirkevnými obcami nášho otca boli obce Veľká Driečna, Suchá, Veľká Ladič, Vydraň. Od roku 1954 do roku 1977 spravoval obec Pichne. Tam prežil aj roky 1968-69, keď sa začalo prenasledovanie pravoslávnych kresťanov a následné odoberanie chrámov. Ako po celý život, aj vtedy oddane a horlivo slúžil Cirkvi a aj napriek všetkým ťažkostiam a hrozbám bojoval za udržanie svätého Pravoslávia. V tých ťažkých časoch prebiehala v Pichnom aj rekonštrukcia a obnova chrámu a stavba novej zvonice. Počas toho náš otec spolu s rodinou zažil veľa nepríjemností a nepochopenia. Od r. 1977 spravoval obce Uličské Krivé, Runina a Ruský Potok. V chrámoch v Uličskom Krivom a

Ruskom Potoku sa aktívne podieľal a niesol zodpovednosť za zveladenie interiérov týchto chrámov a ich celkovú obnovu. Od r. 1994 obsluhoval cirkevnú obec Príslop, kde za pomoci veriacich vybudoval nový chrám na počesť Uspenija Presvjatoj Bohorodicy. Za túto prácu ho v roku 1998 vladyka Nikolaj vyznamenal právom nosenia mitry.

Spolu s nami sa veľmi ťažko vyrovnával s náhlym odchodom do večnosti manželky a našej mamy Heleny v roku 2003. O to viac svoju lásku a pomoc venoval svojim štyrom deťom a vnúčatám.

Otec vynikal láskavosťou, dobrým vzťahom k ľuďom, každému vedel poradiť a duchovne ho povzbudiť. Jeho láska k ľuďom a ochota pomôcť pramenili z toho, že v každom človeku videl Christa. Neľahký život znášal s pokorou, pre mnohých veriacich bol otcom, priateľom a príkladom kresťanského života.

Všetci, ktorí ste ho poznali a mali radi, venujte mu spomienku a svoju modlitbu.

Blaženný pokoj i víčnaja jemu pamjať!

Dcéry Irena s rodinou, Nadežda s rodinou, nevesta Mária s rodinou

„So svjatymi upokoj Hospodi..“

Dňa 13. januára 2022 vo veku 87 rokov odovzdala svoju nesmrteľnú dušu naša milovaná sestra vo Christu **Mária Hajžinová** z Pravoslávnej cirkevnej obce vo Vyšnej Olšave, okres Stropkov.

Sestra Mária aktívne sa podieľala na zveľadovaní chrámu, kde svoje povinnosti si plnila svedomite a čestne. Milovala Boha a Boží chrám. Sestra Mária sa už od mladého veku aktívne zapájala do náboženského života v našej cirkevnej obci, čoho je aj dôkazom, že v ťažkých skúškach svätého Pravoslavia sa postavila na jeho obranu. Veľkú zásluhu mala na tom ona a jej rodina, že aj v ťažkých časoch pre PCO vo Vyšnej Olšave, kedy museli opustiť chrám, poskytlí náhradné priestory vo svojom staršom rodinnom dome, kde sa vykonávali bohoslužby až do 19.12.2020, pokiaľ nebol vybudovaný nový pravoslávny chrám vo Vyšnej Olšave, v ktorom sa od 6.1.2021 vykonávajú bohoslužby.

Ak jej zdravie dovoľovalo, bola pravidelné na bohoslužbách, kde sa vzorne starala o čistotu a poriadok a najmä veľmi peknými živými kvetmi ozdobovala chrám, čo nebolo cítiť, že bohoslužby sa vykonávajú v náhradných priestoroch.

Pred smrťou prijala sv. Eucharistiu ako dobrá veriaca a tým bola pripravená na stretnutie s Hospodom Bohom. Nech milostivý Boh prijme jej dušu do svojich príbytkov, **idize nist bolizň, ni pečal, ni vozdychanie, no žizň, bezkonečnaja.**

Bražennyj pokoj i víčnaja jej pamjať!

**Mitr. prot. Tomáš Paranič,
správca PCO a veriaci Vyšnej Olšavy**

OBSAH - СОДЪРЖАНИЕ

Štvrtá nedeľa Pôstnej triády (Syropustná) – 0 vyhnaní prarodičov z raja (Protodiakon Ján Husár).....	3
0 význame pôstu (Prot. Peter Bžik).....	4
Synaxár prvej nedele pôstu – Nedele Pravoslávia (Protodiakon Ján Husár).....	7
0 stretnutí Isusa Christa s Filipom a Natanaelom (Prot. Peter Kormaník).....	10
Archiepiskup solúnsky sv. Gregor Palama (-SHB-).....	13
„Krestu Tvojemu poklaňajemsa, Vladyko...“ (Jerej Viktor Čabiňak).....	16
Štvrtá nedeľa Veľkého pôstu – prepodobného Jána Lestvičnika (Protodiakon Ján Husár).....	18
Prepodobná Mária Egyptská (-SHB-).....	19
Slovo na sviatok Zvestovania Bohorodičky (Jerej Milan Petrisko).....	21
Neznáma história hlavy sv. Jána Krstiteľa alebo aj Štvrté nájdenie čestnej hlavy? (Prot. Jakub Jacečko).....	23
Medzi Nebom a Zemou (VIII.) (Jerej Ján Pilko).....	25
Spomíname. 73 rokov od usnutia otca Savvu (Jerej Mag. Marián Derca, PhD.).....	26
Dve stránky pokánia – vyznanie hriechov a ich odpustenie (3) (Prot. Peter Kormaník).....	28
Veľkopôstna modlitba svätého Efréma Sýrskeho (Prot. Marek Ignacik).....	30
Pokánie čítate a verte v Evanjelium (I) (-SHB-).....	33
Blahoželanie	35
Posmrtná spomienka	38

OZNAM: Týmto si vás dovoľujeme informovať, že z nariadenia ÚMR PC sú blahoželania a posmrtné spomienky s výnimkou pravoslávnych duchovných spoplatnené sumou 7 eur. Reklamy a pozvánky na zárobkové akcie (zájazdy, tábory a pod.) sú spoplatnené sumou 10 eur za pol strany a 20 eur za celú stranu. V prípade záujmu môžete svoju reklamu umiestniť aj na našu internetovú stránku www.orthodox.sk. Cena dohodu.

Na prednej strane obálky:

**Pravoslávny chrám sv. Cyrila a Metoda
v Holiči**

Odkaz
sv. Cyrila
a Metoda

ЗАПОВІТ
св. Кирилла
і Мефодія

3
22

**Mesačník Pravoslávnej cirkvi
na Slovensku**

Ročník LXVIII/2022
ISSN 0139-9012

**S požehnaním Jeho Blaženosti Rastislava,
arciepiskupa prešovského,
metropolitu českých krajín a Slovenska**

Vydáva: Metropolitná rada
Pravoslávnej cirkvi na Slovensku

Adresa redakcie:

Bayerova 8, 080 01 Prešov

Telefón: 051/77 24 736, 0908 879 835

E-mail: ocam@orthodox.sk

Web: www.orthodox.sk,
www.ocam.orthodox.sk

Zodpovedný redaktor: Prot. Vasyl Kuzmyk

Jazyková úprava: Prot. Peter Kormaník

Vychádza 12-krát do roka.

Tlač: Tlačiareň svidnícka, spol. s r. o.
čat. Nebiljaka 121/18, 089 01 Svidník

Ročný príspevok pre jednotlivcov **6,- € +**

poštovné 6,- €, polročný príspevok pre

jednotlivcov **3,- € + poštovné 3,- €**

Účet: IBAN: **SK810900 0000 0000 96292967**

BIC: **GIBASKBX**

Objednávky na odber:

Úrad Metropolitnej rady Pravoslávnej cirkvi

Bayerova 8, 080 01 Prešov

Tel. č.: 051/7724 736

E-mail: mrpc@orthodox.sk

Každá pravoslávna cirkevná obec.

Povolené EVPT 167/2008 z 27. 11. 2008.

Číslo indexu: EV 173/08.